

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תקציר דוח מבקרת המועצה המקומית לשנת 2015

**כולל סטאטוס טיפול עד למחצית
הראשונה לשנת 2016**

المجلس المحلي دالية الكرمل
 המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תוכן עניינים

מספר עמודים	נושא
1-23	1.1. שמירת המידע, הגנת ואבטחת המידע במועצה
1-3	א. הפעלת אתר אינטרנט של המועצה ופרסום מידע לציבור
4-5	*** הערות ראש המועצה המקומית לפרק 1.1 א
6-10	ב. שמירת המידע, ניהול ארכיון וטיפול ברשומות של המועצה
11	*** הערות ראש המועצה המקומית לפרק 1.2 ב
12-22	ג. אבטחת המידע במועצה והגנתו
23	פרק 1.1 : סיכום כללי, מסקנות והמלצות
	שמירת רכוש המועצה וניהולו
24-26	1.2. רישום וניהול נכסי מקרקעין של המועצה המקומית
27	*** הערות ראש המועצה המקומית לפרק 1.2
28-32	1.3. ניהול ושמירת נכסי מטלטלין של המועצה המקומית
33	*** הערות ראש המועצה המקומית לפרק 1.3
34-77	2. בטיחות במוסדות חינוך בתחום המועצה
34-59	2.1. מוכנות מקלטים ומרחבים מוגנים במוסדות חינוך לשימוש בשעת חירום
34-36	ריכוז ממצאים עיקריים וכלליים
37-39	*** תגובת מבוקר – ממונה שירותי חירום
40	מסקנות
40-43	סיכום והמלצות
54-59	סטאטוס תיקון למועד עריכת דוח שנתי זה והתייחסות מבוקר
60-73	2.2. הבטחת תנאים בטיחותיים במוסדות החינוך בתחום המועצה
60-64	ממצאים, סיכום עיקר הממצאים
64-67	המלצות
68-72	תמונות נבחרות מבדיקה בשטח במחצית הראשונה לשנת 2015
73	*** תגובת מבוקר – ממונה שירותי חירום
74-76	2.3. ניהול ועדת בטיחות בית ספרית
74-75	ממצאים, סיכום ומסקנות
75-76	המלצות
77	*** הערות ראש המועצה המקומית לפרק 2

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תקציר דוח הביקורת לשנת 2015/16

הדוח עוסק בשני נושאים מרכזיים : נכסים ובטיחות במוסדות החינוך.

תקופת הביקורת 2014-2015. כמו-כן, המחצית הראשונה לשנת 2016

1.1 נכסי המידע : ניהול אתר אינטרנט, שמירת המידע, אחסון המידע, הגנת ואבטחת המידע במועצה המקומית –

א. הפעלת אתר אינטרנט של המועצה ופרסום מידע לציבור

1. בתקופה שלאחר ביטול האיחוד ועד לחודש אוקטובר 2012, המועצה המקומית לא קיימה את חובתה להפעיל אתר אינטרנט, בו יפורסם מידע שהמועצה המקומית מחויבת לפרסם לציבור מכח הוראות הדין השונות.

אף גם לאחר הקמת אתר אינטרנט של המועצה המקומית ברבעון האחרון לשנת 2012 ועד לחודש נובמבר 2014, המועצה המקומית לא פרסמה באתר האינטרנט שלה את המידע שהדין מחייב אותה לפרסם אותו לציבור.

בדיקת הביקורת לאתר האינטרנט של המועצה, העלתה כי במהלך שנת 2015 המועצה הזינה את אתר האינטרנט שלה בסוגי מידע שונים שהיא שמחויבת לפרסם, ואתר האינטרנט עודכן מדי פעם. אך המועצה המקומית לא הזינה את אתר האינטרנט שלה בכל המידע שהיא מחויבת לפרסם אותו לציבור. למעשה המועצה המקומית לא בדקה איזה מידע היא מחויבת לפרסם, ולכן היא לא פעלה להשלים את המידע החסר שהיא מחויבת לפרסם אותו.

בין המידע שפורסם באתר האינטרנט של המועצה המקומית היה מידע חלקי ולקוי (לדוגמה, חוקי עזר של המועצה המקומית. לקוי זה תוקן בחודש יוני 2016).

פועל יוצא מכך, המועצה המקומית לא מימשה את מטרות הקמת אתר אינטרנט, בעיקר נגישות המידע לציבור ושקיפות פעילות המועצה הציבורית.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2. בדיקת הביקורת העלתה בין סוגי המידע החסרים שלא פורסמו באתר האינטרנט של המועצה, מידע שלא קיים במועצה המקומית, מאחר ולא נערך בכלל כפי שמחייב הדין להכין, לדווח ולפרסם. לדוגמה, דין וחשבון של הממונה על חוק חופש המידע.

חמור מכך כי ישנם סוגי מידע שלא קיימים ולכן לא פורסמו באתר המועצה המקומית, בשל מחדלים מינהליים. ניתן למיין את מחדלים אלה לשלוש קטגוריות:

א. המועצה המקומית לא קיימה את החובה המוגדרת בדין. כגון: הקלטת ישיבות המועצה או הכנת תמלילים לישיבות אלו.

ב. המועצה המקומית לא השלימה את ההליך שהיא מחויבת בו לפי הוראות הדין הספציפיות. כגון: אישור שר הפנים להתקשרות עם חבר מועצה או קרובו ופרסום היתר לכך ברשומות.

ג. המועצה המקומית לא איישה משרה שהדין מחייב אותה לאייש או למנות. כגון: יועץ לענייני אזרחים ותיקים.

3. בדיקת הביקורת העלתה כי המועצה המקומית לא עידכנה את אתר האינטרנט שלה בכל המידע שחובה לפרסם אותו באופן שוטף, או עד למועד שנקבע בדין לגבי סוגי מידע מסוימים. לדוגמה: דין וחשבון של הנהלת המועצה המקומית עד 1 ביולי כל שנה.

באתר האינטרנט של המועצה לא צוין תאריך עדכון אחרון של המידע.

4. הבדיקה העלתה כי המועצה אינה מנהלת אתר אינטרנט מונגש לבעלי צרכים מיוחדים, דבר שמחייב העמדת תקציב מתאים.

וזאת ועוד, הבדיקה העלתה כי לא תורגם המידע שפורסם בשפה העברית לשפה הערבית, למרות שבתחום שיפוט המועצה מתגוררת אוכלוסייה של דוברי השפה הערבית.

נוסף על כך, הבדיקה העלתה כי אין שירות של "תיק תושב" באתר האינטרנט.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

5. בד בבד, לא נבנה נוהל עבודה או מתווה פעולה שמגדיר למועצה המקומית ולנושאי המשרה בה – מהו המידע שהמועצה מחויבת לפרסם, מועד פרסומו ותהליך פרסום המידע לרבות בדיקת תקינותו לפני פרסומו.

כך גם לא נקבע איש קשר בכל אגף/מחלקה במועצה, שתפקידו הוא להעביר מידע ותכנים לממונה על ניהול אתר האינטרנט לצורך פרסומו.

6. הביקורת **ממליצה** בפני המועצה לפרסם את כל המידע שהיא מחויבת לפרסם מדי שנה, גם במועד שהיא מחויבת לפרסם ככל ונקבע בדיון מועד כאמור.

על המועצה לקבוע נוהל עבודה המגדיר את המידע שהמועצה מחויבת לפרסם ואת ההליך של העברת המידע מהמחלקה הרבולנטית לאחראי על הפעלת אתר האינטרנט של המועצה. כמו-כן יש לקבוע נוהל בענין תפעול ותחזוקת אתר האינטרנט והגנתו.

על המועצה להפעיל אתר אינטרנט מתחזק ומאובטח כמתחייב בדיון; להרחיב את אפשרויות השימוש באתר כולל החומר ההיסטורי של דלית אל כרמל, שירותי תשלום מקוון ושירות "תיק תושב"; כן לקדם ולהשלים את הליך הנגשת אתר האינטרנט לאוכלוסיית בעלי הצרכים המיוחדים כולל הקצאת מקורות תקציביים מתאימים.

[המעין מופנה לנושא הפעלת אתר אינטרנט של המועצה ופרסום מידע לציבור – עמודים 4-6 בדוח המפורט; הערות ראש המועצה בעמודים 7-8 בדוח].

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הערות ראש המועצה המקומית – מר רפיק חלבי לפרק 1.1 א לעיל :

"מאז נבחרתי לראשות המועצה אני עוסק בשיקום מערכת המידע לציבור והנגשת אתר האינטרנט וגם סריקה לארכיון והנגשתו לציבור הרחב. דומני שהמועצה היום נמצאת במקום מעורר הערכה בכול הקשור באתר האינטרנט.

- נערך מכרז ובחר אחראי לנושא , פארס והבה אף עבר קורס ממונה אבטחת מידע ומיועד לקורס ניהול רשתות MCSA.
- נערך מכרז להחלפת מערכת המחשוב ברמת החומרה וברמת התוכנה.

נכון , האתר לפני כניסתי היה עלוב ולא נתן מענה ולא סיפק מידע ואף נכשל במבחן החוק ו/או נהלי משרד הפנים.

בנובמבר 2014 , כשנה לאחר בחירתי הוקם אתר אינטרנט טוב. עדיין יש צורך ביתר פרסום כדי שכלל הציבור יתוודע לו ויהיה זמין לאוכלוסייה. צריך להדגיש כי חלק לא קטן מהאוכלוסייה אינו מיומן להשתמש בו.

ממצאים והמלצות :

1	האתר לא הוזן במידע בין אוקטובר 2014 ועד נובמבר 2014	ממצאי הביוקרת נכונים. היום האתר מוזן כראוי	תוקן
2	לא הוזן מידע חיוני וחשוב לציבור	כיום יש מנגנון שמלווה את הנושא	תוקן ונמשיך להזין את המערכת בכול המידע
3	אי פרסום דין וחשבון של הממונה על חופש המידע	הנושא הובהר לממונה על חופש המידע והוא ידאג לתקן	בטיפול
4	הקלטת ישיבות המועצה	משך שנים לא הוקלטו הישיבות. התחלנו בהקלטות.	תוקן
5	מינוי יועץ ראש המועצה לאזרחים ותיקים	מונה יועץ (חוסאם ח'ליפה)	תוקן
6	פרסום דין וחשבון של הנהלת המועצה עד 1 ביולי מכול שנה	לא היינו מודעים לדבר	יתוקן

المجلس المحلي دالية الكرمل
 המועצה המקומית דאלית אל כרמל

7	לא נקבע איש קשר בכול אגף לדווח על פי נהלים קבועים באתר האינטרנט	מנהלי האגפים הם אנשי הקשר. נרענן את הנהלים	יתוקן לאלתר
8	פרסום חוקי העזר	המצב תוקן. כל חוקי העזר פורסמו.	תוקן
9	הנגשת אתר האינטרנט לבעלי צרכים מיוחדים	האתר מונגש חלקית. אנו מתכוונים במסגרת המכרז החדש להנגישו באופן מלא לפי הוראות החוק ועל פי לוח הזמנים שקבע המחוקק.	תוקן חלקית , בטיפול
10	תרגום האתר לשפה הערבית	יש מידע בערבית אך קשה בשלב הזה לתרגם את כל האתר לערבית. נתחיל בתהליך. צריך לקבוע מדיניות מה יתורגם ומהם צרכי התושבים.	ייערכו דיונים בנושא, לאחר קבלת מפרט ועלויות.
11	שרותי תשלום מקוון	מדובר בקישור עם הגבייה. יש בינתיים תשלום מקוון .	יבדק

המלצות הביקורת :

כל המלצות הביקורת יאומצו."

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

ב. שמירת המידע, ניהול ארכיון וטיפול ברשומות של המועצה

7. הביקורת העלתה כי המועצה לא קבעה מדיניות לענין ניהול הרשומות מכל סוג, בין היתר, מדיניות לשימור הרשומות, מדיניות לאבטחת ולהגנת הרשומות, מדיניות לביעור הרשומות ומדיניות לסילוק והעברת הרשומות.

מדיניות ארגונית כאמור תתייחס לענין הפיכת המסמך לרשומה לרבות המועד לכך ולתהליכי ניהול הרשומה בארגון.

8. בדיקת הביקורת העלתה כי המועצה אינה מפעילה מערכת לניהול אלקטרוני של רשומות (משמשת כעדות ומידע על פעילות הארגון), הכוללת כל הפעולות הנדרשות על רשומות אלקטרוניות בארגון כנדרש בהנחיות אבן פינה שפירסם גנזך המדינה.

ברם, במועצה קיימת "מערכת" לניהול אלקטרוני של מסמכים, שאינה מנוהלת באמצעות רשת ארגונית אחודה ושרת ארגוני ובהתאם לנוהלים פנימיים.

הביקורת תעיר לענין חשיבות הניהול האלקטרוני של הרשומות כולל פעולת שימור רשומות, המחייבת תכנון, ניהול וניטור שוטפים לאורך זמן.

9. בדיקת הביקורת העלתה כי המועצה אינה מטפלת באחסון רשומות רדומות במגנזה או בארכיון תקני – הן ארכיון מסורתי גם היסטורי והן ארכיון אלקטרוני.

הטיפול בשמירת ובאחסון הרשומות הרדומות של המועצה אינו אחיד בכל יחידות ומחלקות המועצה, ואינו מתבצע בהתאם למדיניות ארגונית ברורה ועל פי נוהל עבודה מנחה. במועצה לא מתבצע ניהול רשומות בהתאם לתקופות שמירה, כך שבתום התהליך מעבירים את הרשומות הרדומות לארכיב או למקום שיועד לגניזת תיקים שלא בשימוש.

המועצה אינה מפעילה מגנזה בתנאים נאותים ואינה מנהלת ארכיון תקני שאושר על ידי גנזך המדינה, וזאת במקום ה"ארכיון" המסורתי (שנפסל על ידי גנזך המדינה לפני תקופת האיחוד) בו המשיכה המועצה לאחסון תיקים באופן לא תקין ולא ראוי בעליל ובתנאים תברואתיים קשים.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

יצוין כי המועצה בישיבתה שהתקיימה בתאריך 30.12.2015 אישרה תקציב בלתי רגיל מספר 292 בסכום 600 אלף ₪ להקמת ארכיון דיגיטלי ומערכות אבטחת מידע.

10. יתר על כן, הביקורת העלתה כי לא מתנהל תהליך שיטתי ומבוקר של מיון ותיוק מסמכים במועצה, שבמסגרתו מתקיימת אבחנה בין מסמך שהינו בעל חשיבות ארגונית ומשמש כעדות לפעילות המועצה לבין מסמך שאין לו ערך של מקור או אינו בעל חשיבות מינהלית או משפטית או כלכלית.

הביקורת העלתה כי ישנם פערים בין המחלקות והיחידות במועצה לענין ניהול הרשומות, שמירה ויצירת עותק דיגיטלי באמצעות תוכנה לניהול וסריקת מסמכים, ואחסון התיקים השונים.

מאחר ומוערכת המחשוב במועצה לא כללה מערכת לניהול רשומות וארכיון אלקטרוני, אין מידע מלא לענין הטיפול ברשומות אלקטרוניות והיקפו של התיקיון האלקטרוני, קל וחומר כי נעשה שימוש בדואר אלקטרוני פרטי של העובד לצורכי עבודה.

כך בהעדר מנמ"ר במועצה או בהעדר מנגנוני שמירה וגיבוי שיטתיים של המידע במועצה שיכללו מפתח עניינים לאיתור רשומות ומסמכים ומפתח תיוק, לא ידוע מהו היקף הרשומות שהיו ולא נשמרו לטווח ארוך, נמחקו או אבדו.

הביקורת ממליצה לקבוע תהליך מובנה לניהול הרשומות ולארגון העבודה – למיון, סימול ותיוק רשומות, מותאם לצורכי ולאופי העבודה של כל מחלקה ומחלקה במועצה, שיתייחס לשני סוגי הרשומות: רשומות על נייר ורשומות דיגיטליות. יש לקבוע אחראי על התהליך בכל מחלקה.

במקביל, **הביקורת ממליצה** להקים ולהפעיל ארכיון תקני לרשומות נייר וליצור במקביל ארכיון אלקטרוני; **הביקורת ממליצה** להקצות שטח לתיקים המיועדים לגניזה בין במחלקה עצמה ובין במקום אחר המשרת מספר מחלקות במועצה.

בד בבד, **הביקורת ממליצה** לקבוע נהלים פנימיים לתפעול מערכת ארכיון אלקטרוני ותיקיון אלקטרוני, וניהול רשומות אלקטרוניות לרבות פרסומן, בהתאם לצורכי המועצה המקומית.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

11. הביקורת העלתה כי לא קיימים סידורי כיבוי אש ומניעת דליקות ברוב מחלקות המועצה ובמקומות בהם מאוחסנים תיקים ורשומות נייר.

בהמשך להמלצות משנים קודמות, **הביקורת ממליצה** שוב לקדם תשתית מניעת דליקות והגנה מפני אש בבנייני המועצה.

12. בנוסף, לא קיימת הגנה על מכשירים חשמליים ואלקטרוניים כולל מחשבים, ציוד היקפי וציוד תקשורת, מפני נזקי טבע והפסקות חשמל במערכת החשמל העירונית, משכך המועצה עלולה לאבד מידע שלא נשמר או נשמר אך נמחק בהעדר גיבוי.

כך הבירור מול ממונה האנרגיה במועצה העלה כי חסרים ברשת החשמל בבנייני המועצה מספר מתקנים או מערכות הגנה (חסר כולא ברקים, חסרה מערכת אל-פסק, לחילופין חסר גנרטור תקין שאמור לספק חשמל למבנה המועצה במקרה של הפסקת חשמל), וכי חשוב לבצע מיפוי יסודי בנושא ההגנה מפני הפרעות באספקת מתח חשמלי ברשת החשמל העירונית.

בפועל ההגנה הקיימת על המידע שנוצר במחשבים של המועצה היא למידע שאוחסן בענן (I-cloud) בלבד, בעיקר הפועל על רשת אינטרנטית, לדוגמה באמצעות החברה לאוטומציה.

הביקורת ממליצה לבצע בדיקה מקיפה באמצעות בודק חשמל מוסמך וכשיר למערכת החשמל העירונית, בהתאם לכך לקדם מיגון והגנה על מכשירים חשמליים ואלקטרוניים ועל המבנה מפני סכנת התחשמלות ומפני הפסקות חשמל.

13. הביקורת העלתה כי לא מתבצע גיבוי שיטתי למידע הארגוני (ניירות, מסמכים ורשומות) באמצעות גורם אחראי במחלקה / גורם שהוסמך לכך במועצה, קל וחומר בהעדר מנמ"ר במועצה (מנהל מערכות מידע רשות).

שיטת גיבוי המידע האלקטרונית המונהגת במחלקות המועצה הינה מאולתרת ואינה מותאמת לארגון הציבורי. למעשה הגיבוי הנעשה אינו מאובטח באמצעות שרת ורשת תקשורת ארגונית מתאימה. ישנן מחלקות שלא מבצעות גיבוי למידע שברשותם כלל וכלל.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הביקורת **תעיר** כי גיבוי שיטתי בשוטף עשוי לסייע בשמירת המידע במועצה בשלמות, בשיחזורו במקרה של אובדן, ובזיהוי שיבושים או פועלות חריגות.

הביקורת **ממליצה** לקבוע תהליך מובנה לגיבוי המידע במועצה באופן יעיל ומאובטח, ולהגדיר לוח זמנים וגורם אחראי בכל שלב ושלב.

14. סיכומו של דבר, לא קיימת במועצה תוכנית אב לניהול המידע, אחסונו ואבטחתו. להוסיף כי עד כה, לא הופעל ארכיון דיגיטלי-אלקטרוני וארכיון היסטורי ומגנזה, ולא נקבעו מדיניות ונוהלים פנימיים לניהול הרשומות ולאחסון המידע. במקביל, לא קיימת מערכת מחשוב ותקשורת מתאימה לניהול אלקטרוני של הרשומות ודיגיטיזציה. מערכת זו לא תוחזקה באופן שוטף ולא כללה מערכות הגנה נאותות.

בצל "הזדמנות" זו, **הביקורת ממליצה** למפות ניהול המידע הקיים במועצה, ולהכין תוכנית אב לניהול המידע, שמירתו ואבטחתו. בה תקבע מדיניות ארגונית לשימור המידע ולניהול אלקטרוני של הרשומות כולל דיגיטיזציה.

בד בבד, **הביקורת ממליצה** לשדרג/לחדש את מערכת מחשוב הקיימת למערכת מחשוב ותשתית טכנולוגית שתתייחס לכך ותהיה כשירה ומתאימה למלא יעדים ארגוניים אלה.

[המע"ן מופנה לנושא שמירת המידע, ניהול ארכיון וטיפול ברשומות של המועצה המקומית – **עמודים 19-9 בדוח המפורט; הערות ראש המועצה בעמוד 20 בדוח.**]

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

"ארכיון" פסול

מרתף/מטבח בניה המועצה

"ארכיון" הגביה

מספר מקומות במחלקת
הגביה

"ארכיון" הרווחה
מחסן מחלקת הרווחה

תיקי מינהל / תיקים משפטיים
"מגנזה": מקלט בנין ראשי מועצה

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תגובת ראש המועצה המקומית מר רפיק חלבי לפרק 1.1 ב לעיל :

"אקדים לאמור כי המועצה המקומית דלית אל כרמל מודעת לחשיבות הנושא ומכירה במחסור הגדול בתחום הדיגיטציה ואבטחת המידע. דו"ח המבקר לא הפתיע אותי.

משך כל השנים לא דאגו מספיק ואולי בכלל לנושא שמירת המידע ואבטחתו, לטיפול ברשומות והנגשתן.

מאז נכנסתי למועצה הצבתי את הנושא בראש מעייני והקצינו סכומים נכבדים להסדיר את הנושא. אין שום דרך אחרת זולת התגייסות מלאה להבטיח שהמועצה תתנהל בסוגייה חשובה זו בצורה נכונה. כל ניסיון לעכב רק יסבך את הנושא.

תודה רבה למבקר עו"ד סועאד חסון, שדאגה להניח על שולחני דו"ח כה חשוב.

1. מיד עם השלמת תהליך המכרז לרכישת החומרה והעזרים לאבטחת המידע תתכנס ועדת היגוי ותומלץ מדיניות ארגונית לענין, שתוצג לאישור מליאת המועצה.
2. במדיניות יוקדש פרק חשוב למיון ולתיוק מסמכים לפי רמת חשיבותם.
3. תופעל מערכת לניהול אלקטרוני של רשומות, כנדרש בהנחיות אבן הפינה, שפרסם גנזך המדינה
4. המועצה תדאג להכשיר תוך שישה חודשים ארכיון חדש ומודרני שיחליף את המציאות הארכיונית המיושנת כיום.
5. לגבי סעיף 6.2 יטופל במסגרת הדיגיטציה של הארכיון ובניית הארכיון החדש. כל הסעיפים עד סעיף 9 יתוקנו תוך כשמונה חודשים.
6. לגבי סעיף 9 אנחה את המנכ"ל לטפל בנושא באופן מיידי.
7. לגבי סעיף 10 יועבר מיד לטיפול ממונה חירום וקב"ט המועצה, שיעזר בחשמלאי מוסמך וכשיר למערכת החשמל העירונית
8. סעיף 11 – כנ"ל. ייקבע נוהל לאב הבית.
9. אבקש מהמנכ"ל להזמין תכנית אב לניהול המידע ואבטחתו וליישם במלואו את המלצות סעיף 13

כאן המקום לציין כי המועצה בראשותי מעסיקה אחראי מחשוב, שעבר הכשרה מקצועית ומיוחדת באבטחת מידע.

אנחנו מקדמים טיפול בנושא אקוטי וחשוב זה כדי לעמוד בסטנדרטים גבוהים ונפתור את המצוקה רבת השנים.

אין ספק שזה נושא ראוי ביותר ואני כראש המערכת מייחס לו חשיבות רבה .

שוב, תודה למבקר על עבודתה המקצועית והאחראית."

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

ג. אבטחת המידע במועצה והגנתו

15. המועצה המקומית לא ערכה סקר סיכוני אבטחת מידע ולא קבעה מדיניות ארגונית להגנת המידע ואבטחתו. למועצה אין ארכיטקטורה למידע (תוכנית שמאפשרת מיפוי המידע, תשתית המיחשוב הקיימת ואת דרכי השמירה וההגנה הקיימת). באופן דומה למועצה אין ארכיטקטורה לאבטחת המידע אשר באמצעותה מקדמים תכנון ובניית הגנה על מערכות ההפעלה, רשת התקשורת, הקוד והיישומים כנגד איומים של אבטחת המידע בארגון.

במלים אחרות, המועצה אינה מנהלת מערך אבטחה למידע תוך כדי יישום תקנים לאבטחה, הטמעת נהלים פנימיים לניהול אבטחת המידע בארגון, וזאת באמצעות הקמת תשתית טכנולוגית מתאימה והפעלת מערכת טכנולוגית ייעודית למלא אחר מדיניות ארגונית ברורה להגנת ואבטחת המידע.

עיקר אמצעי אבטחת המידע הקיימים במועצה נכללים בשירות המתקבל מהחברה לאוטומציה המספקת שירותי מיכון למועצה.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה כארגון ציבורי, מחזיק ומנהל מאגרי מידע, לקדם מערך הגנה על המידע מפני שיבוש, חשיפה, שימוש או העתקה ללא רשות כדין; על המועצה לנהל אבטחה למידע בהתאם להוראות התקינה, הריגולציה וליעדי הארגון.

בהתאם לכך, המועצה אחראית לקיים מערך אבטחת מידע לפי תוכנית לאבטחת המידע מכוונת ניהול סיכונים ותואמת את החזון והיעדים האסטרטגיים של הארגון בכלל ואת היעדים בתחום אבטחת המידע בפרט.

יצוין, כי המועצה קבעה נושא הגנת המידע ואבטחת כיעד ארגוני לשנת 2015.

16. בהתאם להוראות הדין, נמצא כי המועצה לא מילאה כנדרש אחר דרישות אבטחת המידע במספר רמות: הפיזי, הטכנולוגי (מחשובי) והניהולי.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה לקיים את דרישות אבטחת המידע לניתונים ולתשתית, ולהפעיל מארג בקורות מסוגים שונים.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

במועצה לא קיים מערך אבטחת מידע, פנימי או חיצוני, שמדווח לראש המועצה ו/או למנכ"ל המועצה על סיכונים, איומים, תקלות ופעולות בתחום אבטחת המידע.

17. המועצה לא מינתה ממונה אבטחת מידע, בנוסף גם לא מינתה מנהל מערכות מידע. במקביל, לא פעלה ועדה להעברת מידע כמפורט בסעיף 3א לחוק הגנת הפרטיות (תנאי מידע ושמירתו וסדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים), תשמ"ו-1986.

כך, מאחר ולא פעלה ועדה להעברת המידע דן, לא נקבעו הוראות לענין הגישה למאגרי המידע שברשות המועצה, ההרשאות וההגבלות בענין הגישה למאגרי המידע. מן הסתם לא נבחנו מהם אמצעי האבטחה של מאגרי המידע.

במועצה לא הוגדרו בעלי הסמכות והאחריות לגבי כל מערכת ונכס מידע של המועצה המקומית – "בעל מידע" שהוא הגורם האחראי על מהימנות המידע שנמצא תחת אחריותו, יישום והדרכת עובדים לגבי הנחיות אבטחת המידע בתחום אחריותו.

אף גם לא הוגדרו בעלי תפקידים בתחום מערכות המידע האחראיים על הטיפול במידע – אחסון, שמירה ויישום נוהלי אבטחת המידע בתחום אחריותם.

18. המועצה לא קיימה ולא קידמה הסברה והדרכה של עובדי המועצה להעלאת המודעות לאבטחת המידע. באופן דומה, המועצה לא ערכה תוכנית הדרכה ייעודית לעובדים החדשים (עובדי המועצה או עובדי ספקים במיקור חוץ) וזאת מהשלבים הראשונים לקליטתם בעבודה.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה לקיים תוכניות הדרכה ולמידה מתמשכות לכלל עובדי המועצה, וכי על המועצה לשמר רמת מודעות גבוהה של העובדים לנושא גם על ידי שימוש באמצעים שונים להעברת מסרים. קיום הדרכה נכונה והעלאת רמת המודעות לרמה גבוהה בקרב עובדי המועצה מהווים בקורות מונעות ומגלות להפרת נהלי אבטחת המידע.

הביקורת **תעיר ותמליץ** להחתים את עובדי המועצה על מסמך הכולל התחייבות לשמירה על נהלי אבטחת המידע של המועצה ודיווח על הפרות בנושא זה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

19. חוזה ההעסקה של העובדים במועצה אינו כולל נספח הסכם סודיות המידע.

מבדיקה בתיקים אישיים במחלקת משאבי אנוש ומול עובדי המחלקה לא נמצאו מסמכי ההצהרה וההתחייבות לשמירת סודיות והתנהגות אתית שהמועצה יזמה בחודש מאי 2010. אף בהמשך המועצה לא עשתה שימוש בתחייבות זו.

20. לאחר ביטול האיחוד ועד למועד עריכת דוח ביקורת זה, המועצה קיבלה מספקים שונים שירותי מחשוב ומדפסות כולל טיפול, תמיכה ותחזוקה; הפעלת מערכות ממוחשבות ושירותי מיכון; שירותי אינטרנט ותקשורת; ורכישת מחשבים וציוד היקפי למחשבים, רובם בהיקף המחייב עריכת מכרז, ללא עריכת מכרז או ללא אישור פטור מקיום מכרז ובהתאם להחלטה מתאימה.

ברוב התקופה הנ"ל, המועצה לא העסיקה עובד אחראי מחשוב ומנהל מערכות מידע ראשי (במקביל לכך גם לא מינתה ממונה אבטחת מידע) האמורים להגדיר, לבחון ולפקח על השירותים שניתנו ועל הטובין מסוג זה שסופקו למועצה, את מידת התאמתם לצורכי המועצה וליעדים של ניהול המידע ואבטחתו.

הביקורת **תעיר** כי היה ראוי לנהל מכרז מקיף כולל או מכרזים כלליים פר נושא בעבור שירותי המחשוב ומערכות המידע כולל תחזוקה ותמיכה ו/או שירותי אינטרנט ותקשורת ו/או שירותי מדפסות וציוד היקפי; כן מכרז לרכישת ציוד מחשוב וציוד נלווה. היה ראוי למנות עובד אחראי מטעמה על שירות זה, שאמור לפקח על עבודת הספקים ויאשר את השירות או העבודות שהם ביצעו.

לדוגמה, המועצה קיבלה ועדיין מקבלת שירותי מחשוב ומערכות ממוחשבות מהחברה לאוטומציה ללא עריכת מכרז, או ללא אישור שר הפנים לפטור מחובת קיום מכרז.

דוגמה נוספת, המועצה קיבלה שירותי תמיכה ותחזוקת מחשבים במועצה וגני ילדים, בנוסף לשירותי אינטרנט, בהתבסס על "הסכם" שתוקפו הוא חמש שנים (החל מחודש אוקטובר 2009), ללא עריכת מכרז כדיון, שהיה אמור לכלול התייחסות לחובת הסודיות ופעולות הבקורות הנדרשות לאבטחת המידע.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

21. הבדיקה העלתה כי לא הוגדרו נהלים ברורים בנושא ניהול הרשאות גישה, בין היתר, אישור הוספה והסרה של הרשאות גישה במקרה של קליטת עובד חדש (מן המניין או מיקור חוץ), עזיבת עובד (מרצון – הסרה מדורגת; פיטורין – הסרה מיידית), שינוי תפקיד/הוספת סמכויות לעובד קיים.

לשם כך, הביקורת **תעיר** כי חשוב לקיים ממשק הדוק ושיתוף פעולה עם מחלקת משאבי אנוש במועצה בעיקר לצורך הגדרות תפקיד וסמכויות, החתמה על הסכמי סודיות ודיווח על שינויים בכוח אדם ועוד.

הבדיקה העלתה כי לא מתבצע ניהול הרשאות מערכתי (לבסיס נתונים, למערכת, לקבצים וליישומים השונים) באמצעות גורם מוכשר ואחראי על אבטחת המידע.

מנהל אבטחת המידע אמור להחזיק בטבלאות המתארות את הרשאות הגישה השונות למערכות השונות ואת האישורים המתאימים לכך בהתאם לנוהלי אבטחת המידע של המועצה המקומית.

כך גם הבדיקה העלתה כי לא מתקיים תהליך הסרה שיטתי של הרשאות שאינן מצויות בשימוש.

בפועל גזבר המועצה הוא הגורם האחראי על עדכון או שינוי הרשאות הגישה למערכות הממוחשבות של המועצה המקומית. פעולות אלו נעשות ללא נוהל עבודה וליווי של מנהל אבטחת מידע.

נתגלו מספר מקרים של הרשאות פתוחות של שני משתמשים שונים במערכת הנהלת חשבונות ובמערכת הגביה שהם עובדי ספקים שנתנו שירות למועצה, לאחר סיום עבודתם במועצה. הרשאות אלו הוסרו במידי במהלך הביקורת.

בנוסף, נתגלו פעולות בשם שלושה משתמשים שונים שנוצרו במועדים לאחר סיום עבודתם במועצה, בגביה או בהנהלת חשבונות, ככל הנראה מאחר ולא עודכנה רשימת מקומות גביה או קולטי פקודות במערכת הנהלת חשבונות.

הביקורת **תעיר** שיש לבחון את היקף ההרשאות והשימושים במערכות הממוחשבות והגישה למאגרי המידע, ולהתאים את היקף ההרשאה למהות התפקיד והגדרתו. הביקורת **תעיר** כי ראוי לקיים בקורות תקופתיות שונות.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הביקורת **המליצה** לבדוק את רשימת המשתמשים וההרשאות בכל סוגי הפעולות במערכות הממוחשבות, לעדכן את רשימת המשתמשים וההרשאות של עובדים לפי מאפייני העבודה במועצה ובהתאם למבנה הארגוני ולתחומי האחריות של עובד המשתמש, תוך הפרדת תפקידים והטמעת בקורות בתהליך.

22. בשנים 2014-2015 נצפו מספר מקרים של שימוש בסיסמא ובהרשאה של משתמש באמצעות עובדים תחת מרותו שמועסקים בשירות המועצה. באופן דומה, נעשה שימוש בכרטיס חכם של משתמש להגשת קול קורא ודיווחים במרכבה.

הביקורת **תעיר** כי ראוי לא העביר סיסמא או כרטיס חכם של משתמש מסוים לעובד אחר או למשתמש אחר. יש למנוע זליגת הרשאות לדרג הפקידותי. חשוב לקבוע מדיניות ברורה וסדירה לענין זה.

23. כפי שצוין לעיל, לא נעשה שימוש בדואר אלקטרוני מוסדי שהמועצה יצרה. עובדי המועצה עושים שימוש בדואר האלקטרוני הפרטי שלהם לצורכי העבודה!

לחלק מתיבות הדואר האלקטרוני הפרטיות של עובדי המועצה מועבר מידע ומסמכים רגישים אף גם חלק מהם חסויים, ומתיבות דואר אלקטרוני אלו מועבר מדיע רגיש או חסוי !!

למועצה אין גישה לתיבות דואר אלקטרוניות אלו ; הן אינן בשליטתה. גם אין באפשרות המועצה לבחון את השימוש הנעשה במידע המועבר אל או מן תיבות דואר אלקטרוניות פרטיות אלו (אלא במקרים קיצוניים ומכח החלטה שיפוטית).

במידה והעובד פורש מהעבודה, אין למועצה ריכוז של ההתכתבויות ושל המסמכים והמידע שהועבר אל / מן תיבת הדואר האלקטרונית הפרטית שלו במסגרת מילוי תפקידו במועצה.

למועצה המקומית ולעובד המועצה כאחד אין אפשרות לקיים הגנות על תיבת הדואר האלקטרוני ולמנוע חדירה אל תיבת הדואר האלקטרונית הפרטית של העובד או שיבוש תוכן תיבת דואר זו.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה המקומית לקדם במייד העמדת תיבות דואר אלקטרוניות לעובדים ולקיים סידורי אבטחה להן.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

באשר למידע הקיים בתיבות הדואר האלקטרוניות הפרטיות של עובדי המועצה, שנוצר ונצבר במסגרת מילוי תפקידו במועצה, **מוצע** לתאם עם העובד את העברת מידע זה אל תיבת הדואר המוסדית שתועמד לרשות העובד במסגרת מילוי תפקידו במועצה, באופן שלא יפגע בפרטיותו.

24. במקביל, כפי שהוזכר לעיל, לא מתקיים הליך שיטתי לגיבוי הניתונים והמידע.

מוצע להפעיל מרכז עיבוד מידע, בין היתר, לגיבוי המידע אשר יוקם בסביבה מתאימה ומאובטחת המכילה אמצעי הגנה גם מפני נזקי טבע.

25. המועצה לא נקטה בצעדים שיטתיים סדירים לחסום פעולות בהן איומי אבטחה, דוגמת: שימוש באינטרנט, בפיס בוק ובאפליקציות אינטרנטיות שונות.

הפעלת מערכת המחשוב והגישה לאינטרנט בכל עמדה במועצה המקומית אינה מאובטחת והיא נחשפת ישירות לרשת האינטרנט ולאיומי האבטחה הנגזרים מכך. זאת ועוד, השימוש במחשבים הניידים ובטלפונים הסלולאריים אינו מאובטח.

במקביל, המועצה המקומית לא יזמה בדיקות לאיתור גישה לא מורשית או חדירה או נסיונות חדירה למערכת המיחשוב שלה.

הביקורת **תעיר** כי המועצה לנקוט בצעדים לחסום פעולות בהם איומי אבטחה ולהפעיל מערכות מיחשוב וגישה לאינטרנט מאובטחות. על המועצה לקיים בקורות שוטפות ובדיקות תקופתיות לענין מידת האבטחה של מערכות המחשוב והתשתיות.

26. הבדיקה העלתה הגישה לארונות התקשורת במועצה נגישה ואינה מאובטחת. באופן דומה קיימת גישה לא מאובטחת למחשוב ולצידוד ההיקפי בעמדות שונות במועצה המקומית, בין היתר, גישה פיזית של גורמים שאינם מורשים.

בשנים האחרונות ננקטו מספר פעולות נקודתיות למניעת גישה לא מורשית, כגון: נעילת מסך במספר עמדות; נעילת דלת במספר חדרי עבודה. יחד עם זאת, לא נקבעה מדיניות ארגונית ולא יושמו בקורות בענין אבטחת הגישה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הביקורת **תעיר** כי על המועצה למנוע גישה חופשית של גורם שאינו מורשה לארונות התקשורת ולמחשבים כולל הציוד הנלווה להם הנמצאים בחדרי העבודה כולל הקופה במחלקת הגביה. גישה כאמור חושפת את המועצה לסיכון של אירועי חומרה.

הביקורת **תעיר** כי לקיים בקורות גישה כדי למנוע גישה של גורמים שאינם מורשים. כך **מוצע** להנהיג את שיטת נעילת מפתח שהינו מקודד למניעת שכפול; שיטת נעילת צופן שיש להחליף אותו מעת לעת ולשנותו בעת פטורין או נקיטת צעדים משמעותיים; נעילה אלקטרונית שמגבילה את הגישה ועוד.

סיכומו של דבר, **הביקורת תדגיש** כי יש להכין הנחיות מקצועיות, לקיים בקורות, ולהדריך את העובדים והספקים נותני השירות למועצה לענין זה.

27. הגישה הפיזית למשרדי המועצה כולל מתחם הכספים היא חופשית לקהל הרחב. הביקורת **תעיר** כי ראוי לקיים אבטחה פיזית למבנים של המועצה הן על ידי שימוש באמצעי מיגון והן על ידי איוש שירותי שמירה ואבטחה ובנוסף ניהול עמדת מודיעין ורישום לציבור המבקרים במועצה המקומית.

הביקורת **תעיר** כי ראוי להגדיר אזורים מוגבלי גישה ורגישים ולמדר את הגישה אליהם. ראוי גם להנחות את העובדים והאורחים לענוד תג זיהוי מתאים.

28. הבדיקה העלתה כי במועצה המקומית לא קיימת רשת ארגונית מאובטחת כולל דומין ושרת מקומי, לא מיושמות הגנות מפני איומים וסיכונים למערכת הסיסטם שלה, וכן אמצעי אבטחה שונים באופן שוטף, שיטתי וסדיר. לדוגמה: תוכנת אנטי וירוס, חומת אש, חוסם אתרים, אנטי ספאם ועוד.

לא זו אף זו, מערכת הסיסטם הקיימת במועצה המקומית עד מועד עריכת דוח זה, אינה ראויה ומתאימה למילוי היעדים הארגונים. חלק מציד המיחשוב הקיים מחייב שדרוג או התאמה לתחום הפעילות של המחלקה/היחידה ולהיקף הפעילות שלה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הביקורת **תציין** כי אין באפשרותה למפות את מצב סיסטם הקיים ואת אמצעי האבטחה הקיימים במועצה עד מועד עריכת דוח זה, ללא סיוע במומחה בתחום זה. לכן הביקורת **תעיר** כי ראוי למפות ולסרוק את מערך המחשוב וההפעלה (כולל היישומים, החומרה והתוכנה), הציוד ההיקפי, תשתית התקשורת ואלמנטים שלה, ואת אמצעי אבטחת המידע הקיימים. לאחר מכן יש לזהות ולדרג את הסיכונים הקיימים ובהתאם לגשת לטיפול מערכתי כולל לנושא זה בהתאם להוראות הדין.

29. כפי שהוזכר לעיל, הבדיקה העלתה כי מערכת סיסטם של המועצה אינה מוגנת מפני איומי אבטחה פיזיים, בין היתר, מפני סיכונים סביבתיים שונים.

במועצה לא קיימים מנגנונים שיש בהם לאפשר למועצה לתפקד במקרה של אחד או יותר של האירועים הסביבתיים החריגים. לא קיים מנגנון של הספקת חשמל בלתי נפסקת; מנגנון איתור נזילת מים; אמצעי גילוי אש; תוכנית המשכיות פעילות המכילה מענה לפגיעה תשתיתית באתרי המועצה. במקביל, לא מתנהלת בקרה לענין שמירת הציוד בתנאים מתאימים.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה להגן על ציוד ונכסי המועצה מפני איומי אבטחה פיזיים לרבות מקרה גניבה, חבלה, אירועים סביבתיים ונזקי טבע. **מוצע** לקבוע מדיניות, נוהל עבודה, ולקיים בקורות לכך.

הביקורת **תעיר** כי ראוי להפעיל מנגנונים שיש בהם לאפשר למועצה לתפקד במקרה של אירוע סביבתי. לשם כך על המועצה להקצות משאבים תקציביים מתאימים גם לרכישתם והתקנתם וגם לתחזוקתם.

30. במועד הביקורת ועד מועד עריכת דוח זה, ברוב הבניינים והמתקנים של המועצה (שאינם מוסדות חינוך) לא קיימת מערכת הגנה מפני אש.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה לקיים מערכת הגנה נאותה מפני אש וחום, בין היתר, למנוע נזק לציוד המחשוב ותשתית ההפעלה.

במועד הביקורת ועד מועד עריכת דוח זה, לא קיימת מערכת לטיפול ולהגן על נכסי המועצה ומתקניה מפני נזקי מתח חשמלי. כידוע שיבושים באספקת החשמל למועצה עלולים לגרום נזק לרכיבים אלקטרוניים, אובדן ניתונים, שיבושים בתקשורת ובהעברת ניתונים.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הביקורת **תעיר** כי על המועצה להקים ולהפעיל מערכת טיפול והגנה מפני נזקי מתח חשמלי ושיבושים באספקת החשמל.

במועד הביקורת ועד מועד עריכת דוח זה, במועצה לא קיימים אמצעי אבטחה פיזיים כנגד סיכוני מים או לחות וסיכוני טמפרטורה. כידוע רכיבים אלקטרוניים הבאים במגע עם מים, נחשפים לרמות לחות גבוהות, יפסיקו לפעול ועלולים לגרום להשבתת ציוד המחשוב.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה להפעיל אמצעי אבטחה מפני סיכוני מים/לחות או טמפרטורה (כגון: גלאי מים, ניתוק זרם החשמל, הגבהת מתקני מיחשוב מעל הרצפה ובמרוחק מחלונות, מערכות כיבוי אוטומטיות, ציוד עמיד אש) ולהפעיל מערכת בקרת לחות בסמוך לפתחי האוורור או מיזוג אויר.

[המע"ן מופנה לנושא אבטחת המידע המועצה והגנתו של המועצה המקומית –
עמודים 21-36 בדוח המפורט; סיכום כולל לפרק ניהול ואבטחת המידע **בעמוד 37** בדוח].

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

31. בסיכום כולל, המועצה לא ערכה סקר סיכונים אבטחת המידע, ארכיטקטורה למידע במועצה; נגזר מכך כי המועצה לא קבעה מדיניות אבטחת המידע ונוהלי עבודה ליישום המדיניות כולל תוכנית הדרכה ולמידה לעובדים ולספקי שירות. המועצה לא קידמה הקמת והפעלת תשתית לניהול ולאבטחת המידע במועצה.

במועצה לא קיימת רשת ארגונית מאובטחת ותשתית תקשורת אחודה. אין למועצה דומין ושרת מקומי שיכלול שרתים שונים. הפעלת מערכת המחשוב והגישה לאינטרנט בכל עמדה אינה מאובטחת ונחשפת ישירות לאינטרנט ולאיומי האבטחה הנגזרים מכך. הגישה לארונות התקשורת נגישה ואינה מאובטחת.

המועצה לא נקטה באמצעי אבטחה מפני סיכוני גישה כולל גישה פיזית ומפני סיכונים סביבתיים ותפעוליים שעניינים בכוח אדם, כגון : שימוש בדואר אלקטרוני מוסדי.

המועצה לא העסיקה ולא מינתה עובדים בתחום המחשוב, ניהול מערכות מידע, ואבטחת המידע. המועצה לא התקשרה על דרך מכרז כולל עם ספקים למתן שירותי מחשוב, אספקת ציוד מיחשוב וציוד היקפי, הפעלת מערכות ממוחשבות וכיו"ב.

הביקורת תעיר ותמליץ יש לקדם טיפול אחיד להגנת המחשב ומערכת ההפעלה שמטרתו בעיקר אבטחת המידע והגנתו.

הביקורת ממליצה בפני המועצה לנקוט בצעדים ואמצעים לאבטחת המידע : חסימת פעולות שיש בהן איומי אבטחה, הגנה מפני נזקי טבע ותפעול, ניקוי וירוסים, הגנה מפני מהתקפות וניסיונות חדירה, גיבוי המידע ושמירת הגיבויים, התאמת שימוש ברשת המחשוב לפי מהות התפקיד, התאמת הרשאות לתחומי האחריות ודרישת התפקיד, גיבוי המידע ושמירת הגיבויים, שימוש מאובטח בחתימה דיגטלית ובמרכבה, ניהול הרשאות, הגדרת מורשים, הגדרת סיסמא למשתמש והחלפתה, נעילה והשהייה עמדת עבודה, והדרכת עובדים לאופן שימוש במחשוב ובתוכנות ניהול המידע ותיעוד המידע, שמירת המידע והגנתו.

הביקורת ממליצה לקדם הכנת תוכנית אב לניהול המידע ואבטחתו. בהתאם לתוכנית זו לקדם עריכת מכרזים שונים לשירותי מערכות ממחשוב או לשכת שירות למידע (אוטומציה ומיכון); מיחשוב וציוד היקפי; בניית תשתית לניהול ולאבטחת המידע; ארכיב דיגיטלי וכיו"ב.

במקביל, על המועצה למנות מנהל מערכות מידע רשותי, ממונה אבטחת מידע, ועדה להעברת המידע, בעל/י מידע, אחראי מחשוב ובקרה וכיו"ב.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

ציוד תשתיות תקשורת ואינטרנט בבניין המועצה

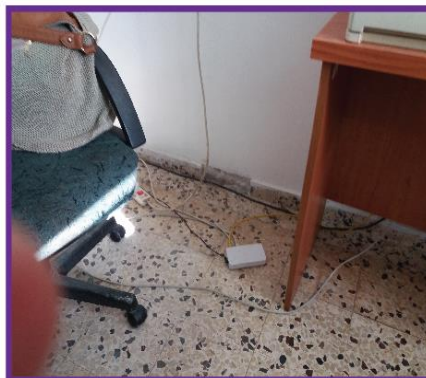

ארון תקשורת ראשי בכניסה לבנין
(גישה חופשית אין מנעול)

ארון תקשורת פתוח לא נעול

מרכזית בזק
(חוטים חשופים וגלויים)

חוטי חשמל ותקשורת פזורים על הרצפה

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

פרק 1.1 ניהול ואבטחת המידע: סיכום כללי, מסקנות והמלצות

ניהול המידע ואבטחתו, התיעוד ושמירת הזכרון הארגוני במועצה מקומית דלית אל כרמל, הינו לקוי ביותר ומהווה אחד מוקדי הסיכון הקריטיים כיום במועצה.

תשתית המידע הקיימת במועצה כיום אינה משקפת באופן נאות ומלא את פעולות המועצה, נכסיה והתחייבויותיה.

הזכרון הארגוני נשמר ומרוכז במוחות עובדים בעיקר ולא מתועד באופן מלא ! אם כי ראוי לציין כי חל שיפור מסוים בעשור האחרון בענין תיעוד שיחות ופעולות במהלך העבודה הרגיל. מובן שהשימוש בדואר אלקטרוני פרטי של העובד לצורכי עבודתו במועצה, שאינו דואר מוסדי של הארגון, מקשה על המעקב ושמירת הזכרון הארגוני של המועצה תחת שליטתה ופיקוחה. זאת ועוד, העדר גיבוי שיטתי (ממוחשב ופיזי) של המידע, המסמכים והרשומות, מקשה לעיתים על המועצה המקומית בתפקוד השוטף ופוגע בזיכרון הארגוני שלה.

אי לכך, יש לשפר את תיעוד פעולות המועצה והזיכרון הארגוני באמצעות תשתית מידע טכנולוגית מתאימה, קיום ארכיטקטורה למידע והטמעת תהליכי עבודה במהלך העבודה הרגיל של המועצה, תוך כדי הגנת הפרטיות של העובדים ושל התושבים; זאת במטרה להבטיח ארגון וניהול יעיל של המידע והמסמכים, פתרונות אחסון - גיבויים שיטתיים ושמירת הרשומות בארכיב כולל ארכיב דיגיטלי, וכן רישום מאגרי מידע (בעיקר חסויים ורגישים).

במקביל, יש לקדם ניהול אתר אינטרנט יעיל ונגיש שבו מפרסמים את המידע שחובה לפרסם אותו לציבור; ולקדם ניהול מערך שירות יעיל לתושבים כולל תוכנה לניהול המוקד העירוני, ולניהול וטיפול בפניות התושבים כולל הטמעת אפליקציה מתאימה לתושבים ולעובדים הרלבנטיים.

במסגרת זו, יודגש כי לא קיימת רשת ארגונית מאובטחת, כך אין למועצה דומין, שרת מקומי ורשת אחודה, וכי מערכת הסיסטם (מחשוב ותקשורת) הקיימת במספר מחלקות של המועצה מחייבת התאמה לתחום הפעילות של היחידה / המחלקה, בהתאם לצרכים של היחידה/המחלקה והיקף הפעילות. תשתית המחשוב והתקשורת הנמצאת כיום במועצה מחייבת שידרוג או חידוש, באופן שיאפשר למועצה לקיים את יעדי שמירת המידע, אחסון, ניהול ואבטחתו.

המועצה באמצעות הנהלתה העלתה את נושא ניהול המידע ואבטחתו על סדר היום מול משרד הפנים ומול גורמים רלבנטיים נוספים במועצה המקומית ומחוץ לה, כתחום מוזנח ומחייב הסדרה וטיפול מיידי ! אף פעל ראש המועצה לגייס מקורות תקציביים להקמת ארכיון דיגיטלי ומערכות אבטחת מידע (תב"ר 292 בסכום 600 א"ש) ומענק מיחשוב לרכישת ציוד יסודי (תב"ר 314 בסכום 467 א"ש). במועד עריכת דוח ביקורת זה, העסיקה המועצה יועץ לתחום הטכנולוגי, אשר יסייע למועצה המקומית בשידרוג ו/או בחידוש מערך המחשוב ותשתית התקשורת הטכנולוגית שלה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

1.2 נכסי המקרקעין : רישום וניהול נכסי המקרקעין של המועצה המקומית –

נושא שמירת הרכוש הציבורי של המועצה המקומית וניהולו הועלה בדוחות ביקורת קודמים ובישיבות עבודה שונות שהתקיימו במועצה המקומית במהלך העבודה השוטף בשנים 2014-2015. נושא חשוב זה מהווה אחד הסיכונים הקיימים במועצה אשר מחייב טיפול והסדרה בשל הזנחה ומחדלים במשך שנים רבות.

כך נושא רישום וניהול נכסי המקרקעין וזכויות המועצה המקומית בפרט מהווה אחד הסיכונים הקריטיים בעבודת המועצה המקומית כיום. הסיכון התחדד יותר נוכח פרשת זכויות המועצה המקומית בחלקה 15 גוש 11514 שמתנהלת בערכאות המשפטיות במועד הביקורת.

בדיקת הביקורת העלתה כי תחום זה של רישום וניהול זכויות המועצה המקומית במקרקעין עדיין אינו מנוהל במועצה המקומית בהתאם להוראות הדין, במהלך העבודה השוטף.

1. בדיקת הביקורת העלתה כי המועצה המקומית לא ערכה סקר קרקעות. סקר קרקעות זה אמור לקרקעות שלמועצה המקומית זכויות בהם – בעלות, חכירה, שכירות, זיקת הנאה או זכות שימוש במקרקעין.

במועד עריכת דוח ביקורת זה, המועצה נערכת להזמין שירותי ספק מתמחה לרישום נכסי המקרקעין של המועצה המקומית.

2. המועצה המקומית אינה מנהלת פנקס מיוחד שבו רושמת את זכויותיה במקרקעין בהתאם להוראות תקנות הרשויות המקומיות (ניהול פנקסי זכויות במקרקעין), תשכ"ו-1967.

בהתאם לסעיף 5 לתקנות, רשם הנכסים ירשום בפנקס המקרקעין של הרשות המקומית כל זכות במקרקעין לטובת הרשות המקומית וכן כל זכות של הרשות המקומית לטובת אדם זולתה, תוך חודש ימים מיום שנוצרה.

3. המועצה המקומית לא מינתה עובד מעובדיה להיות רשם נכסים ומתפקידו יהיה לנהל את פנקס המקרקעין של הרשות המקומית לפי התקנות דנן.

4. המועצה המקומית לא קבעה נוהל עבודה לרישום וניהול נכסי דלא נידי. כמו-כן, המועצה המקומית לא קבעה נוהל בקרה ומעקב על השימוש בנכסי המועצה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

5. כך לא נמצאו חוזים חתומים בין המועצה המקומית לבין "המוכר" בשלוש עסקאות מקרקעין שנכרתו לאחר ביטול האיחוד למטרת סלילת או הרחבת כבישים, במסגרתן הוכנו שומות מקרקעין. אף גם שולמו פיצויים או ניתנה תמורה לבעלים בכסף או שווה כסף.
6. הבדיקה העלתה במשך שנים ונכון למועד עריכת דוח זה, בשל סיבות ונסיבות שונות, לא קודמו תהליכי הפקעת מקרקעין שייעודם ציבורי מכח תוכניות מאושרות ותקפות; ולא קודם תהליך רישום קרקעות שייעודם הינו ציבורי מכח תוכניות בנין עיר מאושרות.
7. המועצה המקומית לא ניהלה רישום, מעקב ובקרה אחר סטאטוס נכסים ציבוריים שלה (מצב פיזי ותוקף החוזה) שנתנה בהם רשות שימוש או הוקצו לגופים; נכסים ציבוריים שקיימת בהם פלישה ונכסי המועצה שלא בשימוש.
8. בפועל, ברשות המקומית אין בסיס מידע מפורט, מלא ומעודכן, לענין נכסי המקרקעין שבבעלותה כולל נכסים שנרכשו על ידה או הוכרו או הוקנו לה; ולענין נכסים שהמועצה המקומית שכרה ונכסים שיש לה רשות שימוש בהם.
- באופן דומה, המועצה המקומית אינה מנהלת בסיס מידע אודות נכסים שהמועצה המקומית השכירה או נתנה רשות שימוש בהם או הקצתה; בסיס מידע אודות נכסים לא בשימוש או שיש בהם פולשים; כן סיכום מעקב שנתי.
- יוער כי לא נמצאו חוזים בתוקף באשר לנכסים שהמועצה המקומית איפשרה שימוש בהם; לדוגמה: מגרש כדורגל עירוני, מזנון/קיוסק במתחם ציבורי.
9. בהעדר רשם נכסים במועצה המקומית, אין גורם במועצה המקומית שמרכז את הניתונים ואת המידע אודות זכויות המועצה המקומית בנכסי דלא – ניידים והתיקים של הנכסים באופן שוטף ועקבי, בין על נייר ובין בגיליון ממוחשב.
- המידע הנמצא במועצה המקומית נכון להיום אודות נכסי מקרקעין (בעיקר מקרקעין שהמועצה חכרה או רכשה) התנהל במחלקת ההנדסה בעיקר.
- נוסף על כך, המועצה המקומית אינה מחזיקה בנכסי טאבו עדכניים לענין מצב רישום הקרקעות שבבעלות המועצה בלשכת רישום המקרקעין; הן בנוגע לנכסים שהיא רכשה או חכרה או הוקנו לה או קיבלה זיקת הנאה עובר לשנת 2013, והן בנוגע לנכסים שהיא רכשה או חכרה או קיבלה זיקת הנאה/רשות שימוש החל משנת החל משנת 2013 ונכון למועד עריכת דוח זה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

10. בבדיקה מדגמית עלה כי המועצה המקומית לא השלימה את רישום נכסי המקרקעין בלשכת רישום המקרקעין (הטאבו) ולא רשמה הערות אזהרה בקרקעות שלא היו רשומות לגביהן הערות אזהרה, חרף החלטת מועצת הרשות המקומית שנתקבלה בתאריך 8 ביוני 2014 שהסמיכה את היועץ המשפטי למועצה לרשום 15 עסקאות בלשכת רישום המקרקעין.

בנוסף, הבדיקה לא נרשמו שתי עסקאות חכירה נוספות: הראשונה דווחה לאגף מיסוי מקרקעין במחצית השניה לשנת 2014 ואחרת דווחה במהלך שנת 2015.

בהתאם, המועצה המקומית לא רשמה את זכויותיה במקרקעין בלשכת רישום המקרקעין בשנים 2014-2015 ועד למועד עריכת דוח זה.

בסיכום כולל, המועצה המקומית לא השלימה את רישום זכויותיה במקרקעין שהם קניינה בלשכת רישום המקרקעין. המועצה המקומית אינה מנהלת פנקס זכויות במקרקעין כנדרש בדין ולא מינתה רשם נכסים. המועצה המקומית נעדרת נוהלים פנימיים בנושא רישום, ניהול ושימוש במקרקעין שהם קניינה ובנכסים ציבוריים שלה.

הביקורת ממליצה לפעול כנדרש בדין בנושא רישום, ניהול ושימוש בנכסי דלא נידי של המועצה המקומית. על המועצה לערוך סקר קרקעות ונכסים שלמועצה המקומית זכויות בהם, להשלים את רישום זכויותיה במקרקעין בלשכת רישום המקרקעין, לנהל פנקס זכויות במקרקעין ולמנות רשם נכסים, ולקבוע נוהלים פנימיים בתחום זה.

[המע"ן מופנה לנושא רישום וניהול נכסי המקרקעין של המועצה המקומית – **עמודים 41-38 בדוח המפורט; הערות ראש המועצה בעמוד 42 בדוח.**]

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הערות ראש המועצה המקומית – מר רפיק חלבי לפרק 1.2 לעיל :

"המועצה המקומית, לדאבוני הרב לא התנהלה משך שנים רבות על פי נוהל וחוק בכול הקשור לשמירת רכוש המועצה.

כל מילה, שאוסיף על דו"ח המבקרת מיותרת וגורעת ממנו.

1. לאחר שנחשפנו לפרשת מכירת נכס של המועצה במזבלה הישנה, הבנתי כי מזה חמישים שנה לא נעשתה שום פעולה בנושא שמירת רכוש המועצה.
2. הטלתי על עו"ד אלי קולס, היועץ המשפטי הקודם להתחיל רישום הערות אזהרה ורישום בטאבו של נכסי המועצה אך כשל במשימה.
3. פורסם מכרז והתחלנו בתהליך ארוך של הרישום מתוך ידיעה כי זה מחייב זמן רב תוך שיתוף מלא בין אגפי המועצה : הנדסה, הועדה המרחבית רכס הכרמל, מזכירות, גזברות.
4. גם בנושא הזה התחלנו "לעשות סדר" במציאות קודרת של ניהול כושל משך כל ימות המועצה .
5. לוקח על עצמי המשך הטיפול בסוגייה עם ממלא מקום ראש המועצה, שהופקד על הנושא, כדי להסדיר את כל נושא הרישום כחוק."

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

1.3 נכסי המטלטלין : ניהול ורישום נכסי המטלטלין של המועצה המקומית –

בדיקת המעקב שנערכה בשנים 2014-2015 העלתה כי המועצה המקומית לא מנהלת את המטלטלין כולל רישום כמתחייב בהוראות הדין, חרף המלצות ביקורת משנים קודמות.

המעין מופנה לסעיף 185 ולתוספת החמישית לצו המועצות המקומיות (א); לתקנות המועצות המקומיות (הנהלת חשבונות), תשמ"ח-1988.

לאחר ביטול האיחוד, לא הוקם ולא נוהל מחסן ראשי למועצה המקומית. במהלך שנת 2015 המועצה המקומית שיפצה מבנה שממוקם בקומת קרקע למבנה הצמוד לקופת חולים כללית (המשמש מספר יחידות במועצה), וייעדה אותו כמחסן ראשי למועצה המקומית.

במועצה המקומית קיים מחסן מל"ח (משק לשעת חירום) שנמצא במרכז התרבות. החל משנת 2012 מנהל רישום למלאי באמצעות ממונה שירותי חירום שהינו מנהל תחום זה.

ספירות המלאי שנערכו במחסן נעשו ללא מעורבות ושלא באמצעות מנהל הרכש והאספקה במועצה. רק בשנת 2015 נערכה ספירת המלאי בהשתתפות גזבר המועצה.

לאחר ביטול האיחוד ובמועד הביקורת, המועצה המקומית לא רשמה ולא ניהלה את המצאי כאמור בפרק ה', התוספת החמישית, לצו המועצות המקומיות (כפי שצוין דלעיל).

עד מועד עריכת דוח זה (קרי: יוני 2016), המועצה המקומית לא מינתה מנהל מחסן ולא מינתה רשם מצאי.

1. המועצה המקומית לא מינתה רשם מצאי ולא ניהלה פנקס טובין ורישום למטלטלין שלה בשוטף מחד גיסא, ולא קיימה מעקב באמצעות מנהל הרכש והאספקה וועדת הרכש אחר רישום וניהול רכוש מסוג מטלטלין מאידך גיסא.

הביקורת **תעיר** כי על המועצה המקומית לרשום ולנהל את המטלטלין בני-קיימא בפנקס טובין כפי שהדין מחייב, ולקיים בקרה ומעקב תקופתיים כולל ספירה אחת לשנה והשוואת תוצאותיה ליתרות הרשומות בפנקס. על המועצה המקומית למנות עובד מתאים לשמש רשם המצאי.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הביקורת **תעיר בחומרה ותדגיש** כי העדר רישום וניהול טובין כאמור אינו מאפשר קיום בקרה אחר המטלטלין בני קיימא שהם רכוש המועצה המקומית; הוא נוגד את סדרי מינהל תקין ואת עקרון השמירה על הקופה הציבורית.

למועד עריכת דוח ביקורת זה, המועצה המקומית אינה מנהלת רישומי עזר של פנקס ציוד (מטלטלין בני – קיימא) ופנקס חוזים במערכת הנהלת חשבונות שלה, בהתאם לתקנות הרשויות המקומיות (הנהלת חשבונות) דנן.

2. רשימות המטלטלין (המלאי או המצאי שנערכו מדי פעם ולעיתים רחוקות), הינן חלקיות ואינן מעודכנות מדי שנה, והן לא ערוכות לפי מספרים קטלוגיים.

רשימות אלו קיימות באופן ידני או בתוכנה לעיבוד מסמכים וגליונות (אופיס), ואינן מנוהלות באמצעות מערכת עיבוד נתונים אוטומטית מרכזית לניהול טובין או מערכת עיבוד נתונים נפרדת, שמאפשרת העברת מידע ונתונים למערכת עיבוד נתונים מרכזית ורישום בהנהלת חשבונות, בהתאם להוראות סעיף 3, פרק ב', לתוספת החמישית לצו המועצות המקומיות (א).

הביקורת **תעיר** כי על המועצה לנהל ברישומי העזר לקבצים הראשיים במערכת הנהלת חשבונות, פנקס ציוד ופנקס חוזים בדרך שהדין מחייב את המועצה המקומית לקיים.

3. עד סוף שנת 2015, לא נערכה ספירת מצאי (אינוונטאר) כנדרש, מדי שנה; לכן לא התאפשר להשוות את תוצאות הספירה שנערכה ליתרות הרשומות בפנקס הטובין (אילו היה מתנהל). במקביל, לא התנהל רישום לענין השאלת טובין או העברתם בין יחידות ומחלקות שונות במועצה המקומית.

במועד הביקורת, המועצה המקומית קידמה יוזמה לספירת, סימון וקטלוג המצאי במועצה המקומית כולל רישומו במאגר מידע ממוחשב של המועצה המקומית. משכך, הביקורת **המליצה** לקבוע לוח זמנים לסיום מטלה זו.

4. במועד הביקורת ועד מועד עריכת דוח זה, המועצה המקומית אינה מנהלת מחסן ראשי כמשמעותו בדין שמחייב את הרשויות המקומיות.

הבירור מול מנהל הרכש במועצה המקומית ומנהל התחזוקה במועצה העלה כי ציוד ששייך לתפעול ולתחזוקה מאוחסן במספר מוקדים שונים.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

במהלך שנת 2015 שופץ מבנה שנמצא מול מחלקת ההנדסה ליד מבנה הראשי המועצה (כפי שהוזכר לעיל) לצורך הפעלת מחסן למועצה המקומית.

בתאריך 31.12.2015 נערכה בדיקה ב"מחסן" החדש בהשתתפות מנהל הרכש והאספקה במועצה ומהנדסת המועצה המקומית. הבדיקה העלתה תמונה עגומה!

בבדיקה שנערכה במועד עריכת דוח ביקורת זה, עלה כי שופרו מספר תנאים פיזיים במחסן. **הביקורת ממליצה** להקים ולנהל מחסן למועצה בהתאם להוראות פרק ד', התוספת החמישית לצו המועצות המקומיות (א), במישור הפיזי- בטיחותי ובמישור האדמיניסטרטיבי - טכני.

5. באשר למחסן מל"ח הקיים במבנה המשמש מרכז תרבות –

בספירת מלאי שנערכה בסוף כל שנה לאחר ביטול האיחוד, ביוזמת ממונה שירותי חירום, לא השתתף מנהל הרכש והאספקה במועצה ולא השתתף גזבר המועצה, מלבד ספירת המלאי אשר נערכה בסוף שנת 2015. לחילופין, מנהל הרכש והאספקה לא ערך ספירת מלאי נוספת במחסן מל"ח מדי שנה.

רשימת מלאי זו לא הוטמעה ולא נוהלה בפנקס טובין ברישומי עזר של המועצה המקומית. גם לא הוצגה ולא נדונה בועדת הרכש של המועצה.

יחד עם זאת, המלאי במחסן מל"ח אינו מסומן ולא נושא זיהוי ומספר קטלוגי כמתחייב בהוראות התוספת החמישית לצו המועצות המקומיות (א), לענין ניהול מחסן ורישום מלאי ברשות המקומית.

הבדיקה במחסן מדי שנה העלתה כי קיים ציוד לא תקין שמחייב החלפה או תחזוקה וטיפול שוטף (כגון: ציוד משק מים)!! נוסף על כך, הבדיקה העלתה כי ישנו ציוד שנועד לשימוש בשעת חירום שנמסר לשימוש שוטף של יחידות המועצה, כגון: יחידת התחזוקה!!

יתרה מזו, במסגרת הסיורים שהתקיימו במבנה הפיזי של מחסן משק לשעת החירום עלה כי יש להשלים את מערך כיבוי אש ומניעת דליקות, חסר מערך מיגון ואבטחה במחסן זה, מערכת התאורה אינה נאותה. לא הוצג אישור שנתי של מהנדס בטיחות לענין תנאי הבטיחות במחסן זה.

ממונה שירותי חירום במועצה התייחס לממצאי הביקורת לענין ניהול המטלטלין - מחסן מל"ח, בין היתר, כי בשנת 2017 יערך מבדק מקיף למרכז תרבות ויכלול בתוכו את מחסן החירום, וכי נעשה לתיקון הליקויים הקשורים במחלקה במהלך שנת העבודה 2017.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

6. דווח והובא לידיעת הביקורת כי קיים ציוד שאינו ראוי לשימוש ומיועד לגריעה, אך לא תועד במלואו. "רשימת" ציוד זו לא הובאה על ידי מנהל הרכש במועצה המקומית לדיון ולאישור ועדת הרכש במועצה המקומית, ולא טופלה בידי מנהל הרכש לפי הוראות דין החלות על מכירת טובין, אם אינם ניתנים למכירה.

7. יתרה מזו, לא מתנהל מעקב שיטתי אחר שכירויות ומצבת רכבים שבבעלות או בניהול המועצה המקומית באמצעות מנהל הרכש ו/או ועדת רכש או גורם שמונה לכך.

הבדיקה העלתה כי מתנהל רישום להתקשרויות מסוג שכירויות במחלקת גזברות. אך לא מפורט ברישום זה מועד פקיעת תוקף ההסכם, הודעה הארכת מועד ההתקשרות או חידוש ההתקשרות.

8. בבדיקה עלה כי בשנים 2014 ו-2015 לא התנהל רישום מרכז התקשרויות במחלקת גזברות. אך נסרקו חוזים ותויוקו במחלקת הגזברות לפי שם ספק. במקביל, הבדיקה העלתה כי מנכ"ל המועצה מנהל רישום להתקשרויות שנערכו בשנים 2014 ו-2015 בעיקר.

על המועצה לנהל רישום לחוזים, מלא ומפורט, בסנכרון מול מחלקת הגזברות.

[המע"ן מופנה לנושא ניהול ושמירת נכסי המטלטלין של המועצה המקומית – עמודים 43-50 בדוח המפורט; הערות ראש המועצה בעמוד 51 בדוח].

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

סיכום והמלצות :

במועד עריכת הביקורת, המועצה המקומית אינה מנהלת את נכסי המטלטלין כולל סימון, קטלוג ורישום כדין. המועצה המקומית לא מינתה רשם מצאי.

הביקורת ממליצה לבדוק את המצאי מדי שנה, פעם אחת בשנה לפחות, ולעדכן את רשימת המצאי בצידוד החדש באופן שוטף כולל סימון וקטלוג כדין. נוסף על כך, **הביקורת ממליצה** לתעד את השאלת הטובין באופן מלא ולשקף זאת בפנקס הטובין.

הביקורת ממליצה לנהל פנקס צידוד וטובין בני קיימא כמתחייב בהוראות הדין, גם ברישומי העזר בהנהלת חשבונות של המועצה המקומית. **הביקורת תדגיש** על המועצה המקומית לנהל מעקב נוקב ושיטתי אחר נכסי המטלטלין בני-קיימא כולל התקשרויות ורכבים שבבעלות המועצה ובהחזקתה. על המועצה המקומית לנקוט בהליכים המתחייבים, במידה ויתגלו אי התאמות ביתרות הרשומות, או במקרה של אובדן או גרימת נזק לנכסי המטלטלין.

הביקורת ממליצה לקבוע נוהלי עבודה לענין ניהול הטובין ודיווח על גניבה/אובדן, חבלה או גרימת נזק לרכוש, ולהגדיר בהם תהליכי העבודה המחייבים את המועצה ואת עובדיה, כמו-כן את הספקים/נותני השירות.

המועצה המקומית אינה מנהלת מחסן כמשמעותו בדין שמחייב את הרשויות המקומיות, וזאת במועד הביקורת ועד למועד עריכת דוח הביקורת. המלאי במחסן אינו מסודר באופן יעיל ובטיחותי, יש להשלים את המיגון ואת מערך כיבוי אש; המלאי במחסן אינו מסומן ולא נושא זיהוי וקטלוג.

במחסן לשעת חירום קיים צידוד שאינו מתוחזק בשוטף, קיים גם צידוד שאינו ראוי לשימוש ומחייב החלפה. נוסף על כך, ישנו צידוד שנועד לשימוש בשעת חירום שהושאל ליחידות במועצה לשימוש שוטף שלא בשעת חירום. **הביקורת ממליצה** להקצות משאבים מתאימים במסגרת תקציב הג"א מקומי להחלפת או לתחזוקת הצידוד שנועד לשימוש בשעת חירום ולהבטיח את תקינותו.

הביקורת ממליצה לנהל את המחסנים של המועצה המקומית באופן יעיל, בטיחותי וחסכוני, בהתאם להוראות פרק ד' לתוספת החמישית לצו המועצות המקומיות (א), בין היתר, לענין הרישום, הספירה וניהול פנקס טובין. על המועצה לנהל את הרישום והפעילות במחסן/מחסנים של המועצה באמצעות תוכנת עיבוד מרכזית לטובין או תוכנה עיבוד שמאפשרת העברת ניתונים לתוכנת עיבוד מרכזית כקבוע בתקנות המועצות המקומיות (הנהלת חשבונות) שצוינו לעיל.

המועצה אינה מנהלת את הטובין בלתי ראויים לשימוש. נושא זה אינו מטופל כדין. **הביקורת ממליצה** לנהל את הטובין בלתי ראויים לשימוש לפי הוראות הדין החלות על הטובין בלתי ראויים לשימוש.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הערות ראש המועצה המקומית – מר רפיק חלבי לפרק 1.3 לעיל :

" המועצה המקומית, לדאבוני הרב לא התנהלה משך שנים רבות על פי נוהל וחוק בכול הקשור לניהול ושמירת נכסי מטלטלין.

עם כניסתי לתפקיד האצתי תהליך בניית מחסן, רישום אינוונטר וניהול המטלטלין כראוי.

משרד הפנים סירב משך כשנתיים לאשר נחיצות משרה למחסנאי בגלל היות המועצה בתכנית הבראה ובשנה שעברה נכנע ללחצים שלנו ואישר משרה זמנית.

1. נבחר מחסנאי (מנהל מחסן) תחילה בחצי משרה ועתה במשרה מלאה
2. נבנה מחסן בצמוד לאגף ההנדסה ומנהל המחסן התחייב לרשום את כל המטלטלין של המועצה ולרכז אותם במחסן. קיימתי מספר דיונים בנושא והנחיתי את כל הגורמים לשתף פעולה.
3. בעבר לא נרשם אינוונטר, הצידוד של העירייה, שפורקה, התפזר לכל עבר. המבקרת כתבה דו"חות קשים שהמועצה הקודמת התעלמה מהם .
4. ערכנו מכרז ורשמנו לראשונה את האינוונטר ועכשיו מנהלים אותו כראוי.
5. מהנדסת המועצה התחייבה להכין נוהל הפעלה למחסן .
6. לגבי מחסן החירום , כל ההערות של המבקרת מטופלים על ידי הקב"ט.
7. כל ההמלצות של הביקורת יטופלו ."

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2.1 בטיחות במוסדות החינוך : מוכנות מרחבים מוגנים ומקלטים במוסדות חינוך לשעת חירום –

רוב המקלטים/המרחבים המוגנים שנמצאים בתחום המועצה המקומית קיימים במוסדות החינוך, מתוכם ישנם מקלטים/מרחבים מוגנים שמיועדים לשימוש כלל האוכלוסיה בשעת חירום כמחסה, כמובן לאחר שעות הלימודים.

המעין מופנה לתקנות ההתגוננות האזרחית (השתתפות רשויות מקומיות), התשט"ז-1955, תקנות ההתגוננות האזרחית (ציוד ושילוט במקלטים ובמחסנים ציבוריים), התשמ"א-1981, תקנות ההתגוננות האזרחית (מפרטים לבניית מקלטים), התש"ן – 1990 ותקנות ההתגוננות האזרחית (התאמות נגישות במקלטים), התשע"ג-2013. בנוסף, חוזר מנכ"ל משרד הפנים 7/2007 וחוזר מנכ"ל משרד הפנים 3/2008; חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשע"ה/2ב-5.4, נוהל 4.

ריכוז ממצאים עיקריים וכלליים:

- יש לעיין בטבלאות הממצאים הפרטניות שצויינו לעיל כדוגמא לכל סעיף שיפורט להלן.
1. במקלטים רבים (9) חסרים תשתיות נחוצות למוכנותם לחירום (כגון: קו טלפון, אינטרנט, תאורת חירום, שירותים צמודים).
 2. ציוד רפואי - בכלל המוסדות שנבדקו קיימים חסרים רבים בציוד רפואי ובחלקם אף אין כלל ציוד רפואי. ראה לדוגמא : גן "אלבלסם" ומקלט 2 בבית ספר יסודי ב'.
 3. כיבוי אש - במרבית המוסדות קיימים אמצעי כיבוי אש. הציוד שקיים נבדק ובוצעה לו בדיקה עדכנית. יחד עם זאת, קיימים חסרים במספרם התקין של מטפי כיבוי האש ברובם המוחלט של המקלטים במוסדות החינוך (18), זאת בהתאם לגודל המקלט ובהתאם להוראות פיקוד העורף. ראה לדוגמא, בית-ספר תיכון "אורט" למדעים.
 4. חלונות ודלתות - בכמה מקלטים החלונות ו/או הדלתות לא היו תקינים. בחלק מהמקלטים החלונות לא היו תקינים, ראה לדוגמא : בית-ספר חטיבת ביניים "אורט". כמו כן, בחלקם אף לא היו קיימים חלונות הדף, ובחלקם היו חלונות תקינים עם תו תקן אך חסומים ע"י ציוד או חפצים.
 5. סימון חלקי המקלט - ברובם המוחלט של המקלטים אין סימון לחלקי המקלט.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

6. שילוט - במספר מועט של מקלטים קיים שילוט מכווין לעבר המקלט וביציאה ממנו, כמפורט בטבלת הממצאים.
7. אלונקות - בכלל המקלטים בבתי הספר לא קיימות אלונקות. במוסדות עצמם אמנם יש אלונקות אך לא הוצבו כאלה בתוך מבני המקלטים.
8. תאורת חירום - בחלק מהמקלטים חסרה תאורת חירום ובכאלה שקיימת, חלקן לא עובד.
9. מיכלי מים לשתייה - למעט שני מקלטים, בכל יתר המקלטים לא קיימים מיכלים לשתייה. במקלט אחד היו קיימים שני מיכלי מים אך היו ריקים. בבית הספר התיכון למדעים, קיימים מספר רב של מיכלי מים אך הוצבו מחוץ לבית הספר ולא בתוך המקלטים.
10. פנסי זרקור - לא מצאנו כאלה באף מקלט בכלל המוסדות.
11. ריצוף - בכלל המקלטים קיים ריצוף למעט מקלט אחד בבית – ספר חטיבת הביניים "אורט" שרצפתו כוסתה בשטיח מקיר לקיר.
12. סיווד - רובם המוחלט של המקלטים מסויידים. יחד עם זאת, במקלט אחד בחטיבת הביניים אורט קירות המקלט כוסו בחומר דליק וכך באחד ממקלטי החטיבה הצעירה שבבית-ספר היסודי א', בניגוד להוראות פיקוד העורף (מפרט לאחזקת מקלטים ציבוריים).
13. ניקיון - בכלל המקלטים בגני הילדים אוחסן ציוד רב. המצב פחות חמור בבתי הספר אך גם בהם המקלטים הוסבו לכיתות לימוד ואוחסן ציוד. כמו כן, במקלטים רבים הוצבו ארונות ומדפים שאינם מקובעים.
14. לא נמסר אישור קב"ט המועצה לשימוש במקלט דו תכליתי במוסדות החינוך במועד הרלבנטי לביקורת, מלבד בית-ספר יסודי א'. כמו-כן, לא נמסרה תכנית לפינוי (על ידי צוות המוסד החינוכי) של החפצים שאינם שייכים למקלט בשעת חירום תוך 4 שעות ממתן ההוראה.
15. מכשירי סינון אוויר - במספר מקלטים הוצבו מכשירי סינון אוויר על ידי פיקוד העורף, לדוגמא בבית הספר יסודי א' ובגני הילדים שבאשכול פיס. המכשירים לא נבדקו כלל מיום שהותקנו.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

16. דרכי גישה ונגישות למקלט - במרבית המוסדות קיימת גישה לכניסה למקלט אך אינה מונגשת, העניין התבטא בכך, שבבניינים הישנים לא הייתה גישה מאחר והיו מדרגות שהובילו למקלטים, המצב בבנייה החדשה טוב יותר וקיים מפלס נגיש מותאם. בבית הספר התיכון הטכנולוגי, היו שולחנות משחקים שחסמו את הכניסה למקלט.

בגני הילדים היה מצב עגום וממצאים חמורים שכן יציאות החירום היו חסומות על-ידי ציוד.

17. צנרת וברזים - במקלטים בהם קיימים שירותים וצנרת אינסטלציה נבדקו ונמצאו תקינים לשימוש. במקביל, לא בדקנו את תקינות מערכות האינסטלציה ואיכות המים ואף לא הוצגו בפנינו אישורים מתאימים.

18. בבית הספר היסודי ב' קיים מקלט בתוך מרכז "פיס". ביום ביצוע הביקורת, המרכז היה סגור עקב הצפה ועקב סכנה בטיחותית. יחד עם האמור, המרכז משמש לעיתים את בית-הספר לצורך פעילויות ספורט. השימוש במרכז נעשה בהתאם לאישורו של ראש המועצה. במקלט שקיים בתוך המרכז, מוצבים מתקני כושר וקיימים כבלי חשמל חשופים. המקלט מיועד לשימוש מי שנמצא במרכז בעת קרות אירוע ובנוסף, במצב חירום מרכז הפיס משמש לצוותי חירום.

19. בביה"ס היסודי א', קיים בניין ישן, אשר לטענת קב"ט המועצה, הוא נפסל לשימוש על-ידי מהנדס לאור "תקרה פסולה". הובהר על ידי מהנדסת המועצה כי נאסרו מספר כיתות לשימוש לפי קביעת קונסטרוקטור; כיתות אלו אמורות להיות סגורות. ביום הביקורת, נמצאו כיתות כשהדלת אינה נעולה ולא היו סגורות. מנהל בית הספר דווח על נעילת הדלתות של כיתות שנאסר השימוש בהן.

מבדיקתנו עלה, כי בבניין למדו שתי כיתות והשתמשו ברחבת הבניין, בחלק שהותר השימוש בו, מה עוד שלא קיים מקלט. לדברי רכז ביטחון בבית הספר, אשר התלווה לביקורת בבניין אין מקלט, אך התלמידים נצמדים לקירות הפנימיים בעת חירום.

20. בכלל הגנים השכורים על ידי המועצה, לא קיימים מקלטים ו/או מרחבים מוגנים. הדבר לא תוקן חרף ממצאי ביקורת משנים קודמות.

21. בבית הספר התיכון "אורט" למדעים, אף שהבניין חדש יחסית, הוקם בטווח של 7-8 שנים אחרונות, לא קיים מקלט לבניין ההנהלה. זאת על אף שבניין ההנהלה משמש בשגרה את הנהלת בית הספר, המזכירות, צוות המורים והרכזים. הבניין כולל גם חדר קב"ט, חדר פדגוגיה והנהלת חשבונות. כלל ציוד החירום של בית-הספר מוצב בבניין זה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דלית אל כרמל

תגובת המבוקר (הקב"ט וממונה הבטיחות במועצה + ממונה שירותי חירום):

المجلس المحلي
دالية الكرمل

המועצה המקומית
דלית אל כרמל

מחלקת ביטחון

ל"ג בחשוון תשע"ו
5 לאוקטובר 2015

לכבוד
גברת ער"ד סועאד חסון
מבקרת המועצה

הנדון: מוכנות מקלטים לשעת חירום במוסדות החינוך.
עבודת פרקטיקום אוגוסט 2015

1. כללי

1.1. סוגיית המקלטים במוסדות החינוך מתאפיינת בחוסר בהירות, חלוקת האחריות בין הגורמים הנוגעים בדבר הן לקביעת מדיניות המיגון והן לפיקוח של יישום המדיניות אינה חד משמעית.

2. כיום יש פער בין התקן הנדרש לבין המצב הקיים הפער שלנו עומד על חוסר ב- 40% מובא בזאת מיפוי פערי מיגון תקני לאוכלוסייה ברשות המקומית דלית אל כרמל.

2.1 נתונים כלליים:

כמות אוכלוסייה כללי 16,740 נפשות.

אוכלוסייה בעלת מיגון תקני 60% 10,044 נפשות.

אוכלוסייה ללא מיגון תקני 40% 6,696 נפשות.

פוטנציאל מיגון- מתקני קליטה של פס"ח במוס"ח 4% = 641 נפשות.

פוטנציאל מיגון במקלטים במוסדות ציבור 320 נפשות.

פער מיגון אוכלוסייה 6,096, משמעות פער מיגון של 40% מהתושבים.

2.2. על פי משרד החינוך פער המקלטים הארצי עומד על 30% בחתך הארצי, כלומר יש

מחסור של שליש משטח המקלטים התקניים במוסדות החינוך.

2.3. המרכז לשלטון מקומי ערך סקר בנושא והממצאים אכן דומים.

3. מקלטים במוסדות החינוך:

3.1. על פי נוהל משרד החינוך, אשר נקבעו לפי הנחיות פיקוד העורף, במוסדות חינוך ברובי יישובי הארץ חייב להיות מרחב מוגן ולא מקלט. רק בקו העימות הצפוני מחויב מקלט במוסדות החינוך.

טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056
e-mail: betahond1@gmail.com

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

المجلس المحلي
دالية الكرمل

המועצה המקומית
דליית אל כרמל

מחלקת ביטחון

4. ממצאי הביקורת בדוח שהוצג

4.1 מערכות סינון:

על פי פיקוד העורף חובה להתקין מערכות סינון אוויר, על פי משרד החינוך אין חובה להקים מערכות סינון.

4.2 אחריות:

אחריות על המקלטים הינה של מערכת החינוך באמצעות מנהלי המוסדות ובפיקוח הקב"ט.

מס	קטגוריה	שם מקלט	גודל	יעוד	אחראי
1	בשירות מוסדות סיוע 169 מטר	מרתף המועצה	20 מטר	מס רכוש	עלי מקלדה
		בנק הפועלים	20 מטר	שירות לקוחות בנק	מנהל הבנק
		בנק לאומי	20 מטר	שירות לקוחות בנק	מנהל הבנק
		ביטוח לאומי	9 מטר	שירות לקוחות	חלף עבוד
2	בשירות המועצה יעודים 684 מטר	דואר	100 מטר	שירות לקוחות	קופטאן חלבי
		מרכז הפעלה	100 מטר	חמל	נסר נסראלדין
		ב"ס ג	100 מטר	מתקן קליטה	פואז אבו זלף
		ב"ס טכנולוגי	120 מטר	מתקן קליטה	סליים קרא
		ב"ס חטב	136 מטר	מתקן קליטה	עזאם חלבי
		מרכז תרבות	56 מטר	מרכז יום עובדי מועצה	זיאד מקלדה
		מועצה מקומית	20 מטר	מוקד מידע לציבור	עלי מקלדה
		מרכז פייס	122 מטר	יחידות תגבור	עטא חדיד
		מרכז מיתר	60 מטר	מוקד מתנדבים	רביע זידאן
		ניו פארם	27 מטר	בית מרקחת	עאטף אבו עיסא
3	בשירות הרפואה 191 מטר	טיפת חלב	9 מטר	שירותי בריאות	אין
		מרכז צילומים	50 מטר	צילומים רפואיים	האשם זידאן
		דקל	30 מטר	שירותי בריאות	חאטום חאטום
		קופ"ח כללית	75 מטר	מרפאה אחודה	חאלד חלבי
4	בשירות המועצה לטובת הציבור 806 מטר	ב"ס א	170 מטר	מיגון לציבור	כרמי מריח
		ב"ס ב	105 מטר	מיגון לציבור	עדיל נסראלדין
		ב"ס חדשני	206 מטר	מיגון לציבור	בדיע עיסמי
		ב"ס מנהיגות	280 מטר	מיגון לציבור	זיאד חלבי
		בריאות השן	12 מטר	מיגון לציבור	לא בשימוש
		מועדון נוע	12 מטר	מיגון לציבור	לא בשימוש
		קידום נוער	21 מטר	מיגון לציבור	נדימה עיסמי

טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056
e-mail : betahond1@gmail.com

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דלית אל כרמל

المجلس المحلي
دالية الكرمل

המועצה המקומית
דלית אל כרמל

מחלקת ביטחון

4.3. מבנים שכורים:

מבנים שכורים זה מזמן רב בעיקר לגני הילדים אינם עומדים בתקן משרד החינוך למרחב מוגן. קיימת תכנית במועצה לבניית גני ילדים חדשים.

4.4. גני ילדים:

סוגיית הציוד המאוחסן במרחבים המוגנים, מקבל משנה תוקף ומבוצע בימים אלו פינוי של ציוד שלא ששייך למרחב.

4.5. דלתות לא תקינות:

שוב נושא זה מתייחס להגדרת המרחב אם הוא על פי פיקוד העורף או משרד החינוך.

4.6. ציוד מקלט:

כל בית ספר קיבל את כל הציוד הדרוש למקלט כולל תיק עזרה ראשונה.

5. העדר הכרעה והסדרה כיום:

5.1. ממצאי דוח מבקר המדינה בדבר העדר הכרעה בנוגע ליישום מדיניות המיגון במוסדות תקיפים גם היום בפועל הבנייה נעשית על פי טיוטת תקנות שלא מקובלת על משרד האוצר. אך מקובלת על משרד החינוך ופיקוד העורף.

5.2. מעצם העניין הזה לא הושלמו פערים למיגון במיוחד בבתי הספר שנבנו בעשורים הקודמים וכך גם אצלנו, אין סגירת פערים מהותית.

6. לסיכום:

6.1. הדוח מאפיין את כלל המקלטים בארץ בהעדר הנחיות או גוף אחד שקובע ומנחה.

6.2. סוגיות הקשורות בניקיון ובתחזוקה שהנם באחריות אגף החינוך יילקחו בחשבון ואף החל סבב לבדיקת הליקויים.

6.3. סוגיית המבנים השכורים ייקח זמן למועצה לצורך התארגנות ובניית מוסדות חדשים.

6.4. ציוד ואמצעים ברוב המקומות מאחר ואין מדובר במקלט ציבורי הציוד בחלקו מוחזק על ידי מחלקת הביטחון במחסן החירום לשמירה לעת הצורך.

6.5. שמחתי על הביקורת והמשך שיתוף פעולה.

7. לידיעתך

בברכה,

נסר אל דין נסר
ממונה שירותי חירום
וקב"ט מוסדות חינוך

העתקים:
תיק מבקרת

טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056
e-mail : betahond1@gmail.com

المجلس المحلي دالية الكرمل המועצה המקומית דאלית אל כרמל

מסקנות:

1. דו"ח מבקרת המועצה לשנת 2012 כלל התייחסות לעניין תחזוקת ושימוש במקלטים ובמרחבים המוגנים. חרף המלצותיה של מבקרת המועצה, מרבית ההמלצות לא יושמו. נציין לדוגמא: אחסון ציוד במקלטים, תחזוקה שוטפת של המקלטים ברמה ראויה ותקינה. כמו כן, לא נבנו ו/או אותרו מבנים חלופיים שכורים בהם קיימים מקלטים או מרחבים מוגנים.
2. מרבית המקלטים והמרחבים המוגנים אינם מוכנים לשימוש בעתות חירום. אף שבמקרה של מלחמה מתמשכת, לא ניתן לתקן את הליקויים שעלו תוך מספר ימים ספורים. לפיכך במצב זה, המקלטים והמרחבים המוגנים, לא ימלאו את ייעודם ובכך המצב עלול לגבות פגיעות בנפש.
3. בעלי תפקידים רלבנטיים שונים הן במועצה המקומית והן במוסדות החינוך, לא קבעו את נושא תקינות המרחבים המוגנים והמקלטים בראש סדר עדיפויותיהם ואף לא דאגו לתחזוקתם השוטפת.
4. ממצאי הביקורת העלו תמונה עגומה, המצביעה על מחדל מתמשך של שנים על גבי שנים שיש לתקנו במידית.

סיכום והמלצות:

מדינת ישראל עברה בשנים האחרונות מספר מערכות לחימה, בעקבותן עלה הצורך להגביר את תחושת הביטחון והבטיחות אצל האזרחים, במיוחד כאשר מדובר במוסדות חינוך שאמורים להכיל תלמידים מכלל הגילאים.

ניכר היה מהממצאים שצוינו לעיל, מהביקורים שנערכו בשטח הישוב והשיחות שנערכו עם נושאי המשרות הרלבנטיים (במועצה ובמוסדות החינוך), כי אין מספיק מודעות בקרבם בדבר חשיבות מוכנות המקלטים לשעת חירום ואופן השימוש בשגרה.

לאור האמור, הביקורת **ממליצה לבצע את הצעדים הבאים:**

1. בכל אותם המקלטים והמרחבים המוגנים בהם נמצא ציוד מיותר (במיוחד בגנים), יש לפנות את הציוד האמור לחדרים אחרים. חלק מהאחראים במוסדות העלו טענה, כי אין ביכולתם לפנות את הציוד למקומות אחרים מאחר ואין מקום. על כן, המלצת הביקורת שעל המועצה לבנות חדרים נוספים בהם יאוחסן כל ציוד שמקומו אינו במקלט. במידה ואופציה זו אינה ישימה, יש לבחון אפשרות לקניית מחסנים "ניידים" או זמניים, עד להסדרת הנושא.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2. מכשירי סינון אוויר - במוסדות בהם נמצאו מכשירי סינון אוויר שהותקנו במקלטים על ידי פיקוד העורף, על הקב"ט לפנות לפיקוד העורף ולבחון יחד איתם את הצעדים לשימוש יעיל במכשירים אלו (הכשרת אנשים מתאימים שידעו לתפעלם בשעת חירום). מומלץ להקצות סעיף תקציבי בתקציב מאושר לבדיקת תקינות מכשירי הסינון.
3. ציוד רפואי ותיקי עזרה ראשונה - להשלים במיידית את כלל החוסרים בציוד הרפואי במוסדות שצויינו בטבלאות הממצאים לעיל, בהתאם להוראות פיקוד העורף ומשרד החינוך. כמו כן, יש לבצע בדיקה חודשית מתועדת באמצעות העב"ט הבית-ספרי על הציוד האמור במוסדות החינוך.
4. אלונקות ומיכלי מי שתייה - בכלל המקלטים והמרחבים המוגנים לא הוצבו אלונקות ומיכלי שתייה כנדרש. יש לצייד את המוסדות באלונקות ומיכלי מי שתייה ולהציבם במקלטים ובמרחבים המוגנים וכן לבצע חיטוי ובדיקה תקופתית למיכלים כנדרש.
5. ציוד תקשורת ותשתית - להתקין תשתית לתקשורת בכלל המקלטים והמרחבים המוגנים בהם קיים חוסר. התשתית תכלול קו טלפון, אינטרנט, טלוויזיה.
6. תאורת חירום - בחלק מהמוסדות קיימת תאורת חירום אך אינה תקינה, יש לדאוג להציב תאורת חירום בכלל המקלטים והמרחבים המוגנים, לרבות מבנים שכורים ולתחזקם בשוטף.
7. דרכי גישה למקלט - יש לבנות מפלס נגיש מותאם גם לבעלי מוגבלויות בכלל המוסדות שחסר בהם גישה כאמור. למנוע חסימת דרכי גישה למקלט/מרחב מוגן בשוטף.
8. ציוד כיבוי אש - לצייד את המקלטים והמרחבים המוגנים בציוד לכיבוי אש בהתאם לגודלו של כל מקלט ובהתאם להוראות פיקוד העורף ומשרד החינוך.
9. חלונות ודלתות - יש להשלים את התקנתם או תיקונם לפי העניין של החלונות והדלתות, ולוודא מוכנותם בהתאם להוראות ההנדסיות של פיקוד העורף (לדוגמא - אטימות, גישה, סימון ושילוט מחזיר אור) בין במידי ובין לבדוק זאת אחת לשנה. במקביל, יש להסיר במידי את הציוד שחוסם את החלונות במקומות שצוינו בדוח המפורט.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

10. ריצוף וסיוד - במקלט בחט"ב "אורט" יש לדאוג להסיר את החומר הדליק מהקירות ולסיידו בצבע ולהסירו מהרצפה של המקלט. במקלט בביה"ס היסודי א', יש להסיר את החומר הדליק ולרצף את הרצפה ולהסיר את הטפט מאחד מהמקלטים.

11. שילוט - יש לדאוג שיותקן שילוט רלבנטי בכלל המקלטים והמרחבים המוגנים.

12. בהתאם להמלצות פיקוד העורף, מומלץ לצייד את המקלט בפריטים הבאים:

- א. מאוררים.
- ב. טלפון, רדיו, טלוויזיה, מחשב.
- ג. תאורת חירום ניידת, פנס וסוללות רזרביות.
- ד. פח אשפה.

13. לאסור במיידית את השימוש במרכז פיס הקיים בביה"ס היסודי ב' עד לטיפול בליקויים שעלו מהביקורת על אף אישורו של ראש המועצה המקומית לשימוש, שכן הדבר עלול לגרום למפגע בטיחותי.

14. לפסול במיידית את השימוש בבניין הישן בביה"ס היסודי א', ולפנות את הכיתות שמשתמשות בו ולהעבירן למקום בטוח ומוגן.

15. לבחון במיידית אופציות לשכירות חלופית לגנים בהם לא קיים מקלט ו/או מרחב מוגן.

16. לבנות במיידית מקלט ו/או מרחב מוגן בביה"ס התיכון "אורט" למדעים שיאכלס את המשתמשים בבניין ההנהלה ולפזר את ציוד החירום בכלל מבני בית הספר והמקלטים.

17. ליישם את המלצותיה של מבקרת המועצה שצויינו בדו"ח משנת 2012 בעניין תחזוקת מקלטים ומרחבים מוגנים.

18. לערוך בדיקות בתדירות הקבועה על ידי ממונה שירותי חירום בהתאם לסוג הבדיקה וכאמור בטבלאות שפירטה הביקורת לעיל לעניין אחזקת מקלטים ציבוריים.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

19. על קב"ט מוסדות החינוך במועצה המקומית לבחון את שימוש במקלטים/מרחבים מוגנים ככיתות לימוד מדי שנה, בנימוקים ובתנאים שייקבע, בלבד במצב חירום יתאפשר שימוש במקלט/המרחב המוגן.

בד בבד, יש לערוך תכניות לפינוי על ידי צוות המוסד החינוכי של החפצים שאינם שייכים למקלט בשעת חירום תוך 4 שעות ממתן ההוראה. כן לערוך תוכנית היסעים מפורטת לפיזור ציוד מקלטים/מרחבים מוגנים (במידה ואוחסנו במחסן המרכזי של המועצה המקומית) והאחריות לחלוקת ציוד.

לסיכום, תמונת המצב של מוכנות המקלטים עגומה. **על המועצה לפעול ליישם את ההמלצות שמנתה הביקורת לעיל במיידית ולתקן את הליקויים שציינה בטבלאות הממצאים.**

נכון לזמן עריכת הביקורת, במידה וחלילה יתרחש אירוע חירום כגון מלחמה ו/או רעידת אדמה, בו יאלצו תלמידי וצוותי בתי הספר להשתמש במקלטים, הדבר עלול לגרום לאסון כבד שיגבה פגיעות בנפש לאור חוסר מוכנותם של המקלטים למצב כאמור.

על המועצה המקומית לדאוג לתחזוקתם וניקיונם השוטף של המקלטים והמרחבים המוגנים ולפקח על כך.

נמליץ לעתיד, להרחיב את הביקורת הנוכחית כך שתיערך בתיאום אנשי מקצוע שיבדקו את תקינות התשתיות הקיימות במקלטים כגון מערכות החשמל והתקשורת וכן את אטימות המקלטים והתאמת להוראות פיקוד העורף.

المجلس المحلي دالية الكرمل
 המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נבחרות מהגנים שצולמו בתאריך 8/3/2015

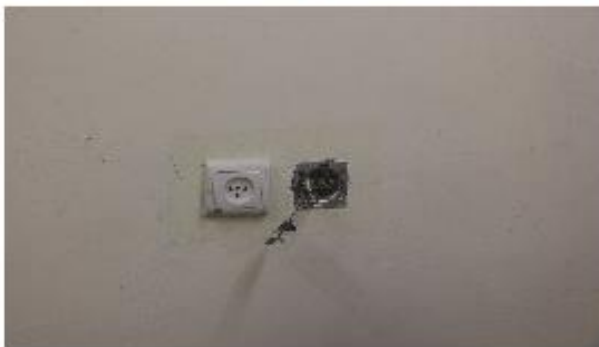
المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נבחרות מבית ספר יסודי א' שצולמו בתאריך 18/1/2015

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נחרות בית ספר יסודי ב' צולמו בתאריך 11.1.2015

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נבחרות מבית ספר חט"ב אורט שצולמו בתאריך 11/1/2015

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נבחרות מבית ספר תיכון אורט שצולמו בתאריך 18/1/2015

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נבחרות מבית ספר תיכון טכנולוגי שצולמו בתאריך 11/1/2015

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

סטאטוס תיקון ממצאים למועד עריכת דוח ביקורת זה והתייחסות ממונה שירותי חירום :

1. פניה לפיקוד העורף לשיפוץ מקלטים –

בחודש נובמבר 2015 פנה ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות חינוך בנושא שיפוץ מקלטים בדלית אל כרמל. ממונה שירותי חירום ציין כי למרות שבוצע שיפוץ כללי בשנת 2012 לכל המקלטים, לא בוצעה השמשה ותחזוקה למסנני אויר במקלטים.

ממונה שירותי חירום מוסיף ומציין בפנייתו זו, כי בביקורת שנערכה במהלך שנת 2015 בנושא מקלטים עלו בעיות של מסננים, דלתות וחלונות המקלטים שדורשים טיפול.

לכן, מבוקש סיוע תקציבי לשנת 2016 לצורך שיפוץ, טיפול ותחזוקת המסננים כולל תחזוקת דלתות וחלונות למקלטים.

2. כתב כמויות למרכיבי ביטחון מוסדות חינוך לשנת 2016 –

בחודש אפריל 2016 הכין ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות חינוך כתב כמויות למרכיבי ביטחון מוסדות החינוך לשנת הלימודים תשע"ז.

כתב כמויות זה כולל, בין היתר, דרישת לרכוש 7 תיקי עזרה ראשונה למקלטים בכל אחד מבתי הספר.

3. ביקורת פתע במקלטים/גני ילדים על-ידי ממונה שירותי חירום –

בתחילת חודש יוני 2016 נערכה ביקורת פתע על ידי ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות החינוך למקלטים/מרחבים מוגנים ב- 15 גני ילדים ובמרכז גיל רך, אשר נמצאים בבניינים שבבעלות המועצה המקומית ומוגדרים לייעוד זה.

בביקורת פתע זו ציין ממונה שירותי חירום כי ברוב במקלטים שנבדקו רמת התחזוקה לקויה והמקלט הפך למחסן ומקום מיותר, כך שאפשר להכניס ציוד על חשבון חיי הילדים. בכל אותם המקלטים/המרחבים המוגנים בהם נמצא ציוד מיותר, יש לפנות את הציוד לחדרים אחרים.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

משכך קבע ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות החינוך כי מצב המקלטים (נכון למועד זה) לא יכול להמשיך בצורה הזאת ויש לנקוט פעולה דחופה.

מנהלת מחלקת החינוך נתבקשה על-ידי ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות החינוך, לפעול כפי שהומלץ בעבר, כי על המועצה המקומית לבנות חדרים נוספים בהם יאוחסן כל ציוד שמקומו אינו במקלט. ואולם במידה ואופציה זו אינה ישימה, יש לבחון אפשרות לקניית מחסנים "ניידים" או זמניים עד להסדרת הנושא. (ראה המלצה 1 לעיל).

4. אישור שימוש במקלט דו-תכליתי מוסדות החינוך –

לקראת ההיערכות לפתיחת שנת הלימודים תשע"ז, בחודש יולי 2016 ניתן אישור ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות החינוך לשימוש במקלט דו תכליתי במוסדות חינוך שפורטו (15 מקלטים) ובמבנה המועצה הראשי, בשל מחסור בכיתות לימוד.

תוקף אישור זה הוא ל- 3 שנים ובכפוף לתנאים ולהנחיות פיקוד העורף וממונה שירותי חירום וביטחון במועצה.

באישור זה קבע ממונה שירותי חירום וקב"ט מוסדות החינוך כי כל מנהל בית יכול לבצע שימוש במקלט לצורך לימודי / בית מלאכה או פעילות שעתית (ספורט, תרבות וכו') ובתנאים הבאים :

1. במצב כוננות ב' אפשר יהיה לפנות את המקלט ולהכניס את הציוד הדרוש למקלט תוך 4 שעות.

2. בקרה ופיקוח של המנהלים על תקינות ותחזוקת המקלט.

3. מחלקת ביטחון במועצה הינה הגורם האחראי לפקח ולתחזק את המקלטים. כמו כן, המחלקה הינה הגורם המוסמך לפינוי מטלטלין מהמקלטים, במידה ונדרשה המחלקה לנקוט אמצעים לפינוי המקלט.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דלית אל כרמל

התייחסות ממונה שירותי חירום וביטחון לביקורת בנושא תקן ומצאי ציוד מקלטים במוסדות חינוך :

المجلس المحلي دالية الكرمل		המועצה המקומית דלית אל כרמל
מחלקת ביטחון		
ה' סיון-תמוזי תשע"ו 12 ביולי 2016	לכבוד ער"ד סועאד חסון מבקרת הרשות	
הנדון : תקן ומצאי ציוד מקלטים במוסדות חינוך		
1. אחריות לאחזקת מקלטים		
1.1 כללי		
תחומי האחריות בנושא אחזקת מקלטים מעוגן בחוק הג"א - סעיף 14א - החזקת מקלטים בבית ובמפעל (תיקון: תשל"ח). מובא להלן תמצית תחומי העיסוק והאחריות של כל גוף רלוונטי בנושא זה.		
1.2 פיקוד העורף/מחלקת מיגון/הנדסה ומיגון.		
פיקוד העורף הוא חיל הפועל מתוקף חוק הג"א. ענף הנדסה ומיגון אחראי לגיבוש הוראות והנחיות מקצועיות לנושא תכנון, ביצוע ואחזקה של מקלטים ומרחבים מוגנים. ההנחיות המקצועיות של פיקוד העורף מעוגנות בתקנות ההתגוננות האזרחית (מפרטים לבניית מקלטים). מהנדסי מחוזות פיקוד העורף מבצעים פיקוח מקיף על אישור היתרי בנייה, ופיקוח מדגמי על ביצוע מקלטים וגמר ביצוע לקראת קבלת אישור אכלוס המבנה (טופס 4). כמו כן ניתן לקבל פטור מבניית מקלט על סמך מקלט תקין וזמין. ענף הנדסה עורך ניסויי פיצוץ לבחינת עמידות מקלטים ומרחבים מוגנים וכן פיתוח מוצרים חדשים בתחום המיגון הפיסי בשיתוף פעולה עם מכון התקנים הישראלי וגופים לאומיים אחרים. פיקוד העורף אינו גוף פיקוח או אכיפה בנושא אחזקת מקלטים פרטיים או משותפים.		
טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056 e-mail : betahond 1@gmail.com		

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דלית אל כרמל

المجلس المحلي
دالية الكرمل

המועצה המקומית
דלית אל כרמל

מחלקת ביטחון

1.3. מכון התקנים הישראלי

מכון התקנים הישראלי (מת"י) הינו תאגיד ממלכתי הפועל מתוקף חוק התקנים. מטרתו העיקרית של המכון הן הכנת תקנים (ת"י) והבטחת איכותם של מוצרים ותהליכים. מעבדות מת"י מבצעות פיקוח על תהליכי ייצור, תהליכי התקנה ושירותי אחזקה של מרכיבים ומוצרים בתחום המיגון בהתאם לתקנים. תו תקן ישראלי מבטיח תהליך ייצור איכותי וכי המוצר נבדק ונבחן עפ"י התקן הרלוונטי. בנוסף למת"י קיימות מעבדות פרטיות המבצעות פיקוח. נדרש לוודא כי המעבדה המפקחת מוסמכת ע"י הרשות להסמכת מעבדות בישראל, והינה מאושרת לביצוע העבודה הנדרשת

1.4. רשות מקומית/ אגף ביטחון

אגף ביטחון ברשות (עירייה, מועצה מקומית, מועצה אזורית) הינו הגורם האחראי לטיפול, פיקוח ואחזקה של מקלטים ציבוריים. כמו כן גורם זה מוסמך ע"י הרשות לפינוי מיטלטלין ממקלטים פרטיים ומשותפים עפ"י חוק הג"א במידה והשתלט אדם על מקלט נדרש לפנות לאגף ביטחון ברשות לנקיטת אמצעים לפינוי המקלט. כמו כן גורם זה מוסמך ע"י הרשות לפקח על המרחבים המוגנים שבמוסדות החינוך.

טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056
e-mail: betahond 1@gmail.com

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דלית אל כרמל

المجلس المحلي
دالية الكرمل

המועצה המקומית
דלית אל כרמל

מחלקת ביטחון

2. ציוד למרחבים מוגנים מוסדות חינוך

מס'	שם הפריט	כמות	הערות
1	בית שימוש כימי	2	קיימים 9 במחסן במקלטים רבים קיימים שירותים המחוברים לביוב ביס א/ביס ב/ביס ג/חדשני חטב/מרכז פייס/מרכז תרבות
2	מכל מים 250 ליטר עשוי פלסטיק	1 או שקיות חירום מפלסטיק	קיים 8000 שקיות פלסטיק 4 ליטר במחסן
3	תאורת חירום	4	קיים 7 במחסן
4	נוזל לחיטוי	4 ליטר	מתוכנן לרכישה
5	שקיות ניילון	160	קיים במחסן
6	ארון פח	1	קיים בבית הספר
7	כוסות חד פעמי	200	קיים בבית הספר
8	נייר טואלט	5 גלילים	קיים בבית הספר
9	רדיו טרנזיסטור	1	מתוכנן לרכישה
10	מגפון נייד	1	קיים בבית הספר
11	נקודת התחברות לטלויזיה	1	קיים
12	טלפון	1	קיים
13	נקודת התחברות לטלפון	1	קיים
14	פנס רנאור	2	קיים
15	תרמיל עזרה ראשונה	1	מתוכנן לרכישה
16	אלונקות מתקפלות	2	קיים בבית הספר
17	סרט דביק לאיטום	5 גלילים	קיים במחסן חירום
18	סחבה	2	קיים בבית הספר
19	מקלט טלויזיה	1	קיים בבית הספר
20	ציוד כיבוי מקלט עד 50 מ'	2 מטפים	קיים בבית הספר

טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056
e-mail: betahond 1@gmail.com

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דלית אל כרמל

المجلس المحلي
دالية الكرمل

המועצה המקומית
דלית אל כרמל

מחלקת ביטחון

3. סיכום

- 3.1. הרשות המקומית באמצעות הקב"ט יכולה להחזיק את הציוד כולו מחציתו או חלקו במחסן החירום הרשותי, בתנאי שבמצב כוננות ב' אפשר יהיה להכניס את הציוד הדרוש למקלט תוך 4 שעות.
- 3.2. תקינות הציוד שנמצא ברשות בתי הספר נבדק על פי תכנית העבודה של מחלקת הביטחון.
- 3.3. רכישת ציוד וצמצום פערים נעשה בכל שנה במסגרת תקציב הג"א, ובתקופה האחרונה הפערים הולכים וקטנים.
- 3.4. שנה זו אושר תקצוב מרחבים מוגנים במוסדות החינוך על ידי משרד החינוך "בתקנה 26 מימון מוסדות חינוך" ומשמעות הדבר צמצום עד אפס בנושא ציוד ומוכנות הציוד במקלטים.
- 3.5. מקלטים במוסדות החינוך גנים טרם נפתרה הבעיה וקיימים ליקויים או בעיות משמעת של הגננות נושא זה נדון נכתב עליו רבות אך טרם נפתרה הבעיה.

4. לידיעתך

בברכה,
נסר אל דין נסר
מנהל שירותי חירום וביטחון
מועצה מקומית דלית אל כרמל

העתקים:

מר רפיק חלבי ראש המועצה המקומית
מר דאהש חלבי מנכ"ל המועצה.
מר עדואן עדואן גזבר הרשות.

טלפון: 04-8393789 פקס: 04-8395506 נייד: 052-6158402 ; דלית אל כרמל, מיקוד 30056
e-mail: betahond 1@gmail.com

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2.2 בטיחות במוסדות החינוך : הבטחת תנאים בטיחותיים במוסדות החינוך בתחום המועצה –

בהתאם לחוזרי מנכ"ל משרד החינוך, על הרשות המקומית לפעול בשני מישורים: הראשון הוא מניעת מפגעי בטיחות – לוודא יישום החוקים וההנחיות של משרד החינוך לגבי המבנה, חצריו ומתקניו, ליזום בדיקות מקצועיות להסרת המפגעים ולהקנות את כללי הבטיחות לעובדי החינוך והתחזוקה; השני הוא הסרת מפגעי בטיחות בשטח מוסדות חינוך ובמתקניהם.

אישורי בטיחות במוסדות החינוך לשנת תשע"ה –

1. בבדיקה שנערכה, לא נמצא מוסד חינוכי אחד אשר מכיל את כל האישורים הנדרשים לפי הנחיות משרד החינוך.
2. מבדיקה עלה כי לא נוהל תיק בטיחות מוסדי מוסדר בו מרוכזים כל האישורים והמבדקים שנערכו והועברו לקב"ט מוסדות החינוך. בבדיקה שנערכה במוסדות החינוך שנכללו במדגם, לא היה ניתן למצוא את האישורים בצורה מסודרת וקלה. למנהלי מוסדות החינוך חסר מידע בנושא זה.
3. הבדיקה העלתה כי במועד פתיחת שנת הלימודים תשע"ה לא היו אישור בבדיקה עוצמת הקרינה בקירבת המוסד החינוכי. בבדיקה עוצמת הקרינה בקירבת מוסדות החינוך נערכה לראשונה בסוף חודש נובמבר 2014. סיכום דוח הקרינה במוסדות החינוך לשנת 2015 הופץ בתחילת חודש ספטמבר 2015.
4. באופן דומה, בחודש ינואר 2015 נערך לראשונה מבדק מעבדות במוסדות חינוך שבתחום המועצה.
עקב מבדק זה, ממונה הבטיחות ושירותי חירום הורה על סגירת מעבדה בבית ספר חטיבת ביניים עד לתיקון הליקויים החמורים שנתגלו. חרף זאת, בביקורת השטח שערכנו בחודש מאי 2015, בהשתתפות קב"ט מוסדות החינוך וממונה הבטיחות, נמצא כי המעבדה בבית ספר חטיבת ביניים בשימוש התלמידים.
5. הבדיקה העלתה כי במועד פתיחת שנת הלימודים תשע"ה לא היה אישור תקינות מתקני ספורט במוסד החינוכי. הבדיקה נערכה בסוף חודש נובמבר 2014.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

6. הבדיקה העלתה כי בכל גני הילדים הממלכתיים לא נמצא בתיק המוסדי אישור על תקינות מתקני המשחקים. אך נערכה בדיקה וסריקת מתקני משחקים בגני הילדים בעשור האחרון לחודש אוגוסט 2014.

הבדיקה כללה 20 גני ילדים. רק בגן אחד בלבד מתוך 20 גני הילדים שנסקרו ונבדקו, נמצאו מתקני המשחקים מתאימים לדרישות המחייבות.

לא הוצג לביקורת אישור על תיקון הערות הסורק וביצוע בדיקה חוזרת לכך.

הביקורת בצעה בדיקה וויזואלית למתקני המשחקים בגני הילדים שנכללו במדגם. מבדיקת השטח עלו הממצאים הבאים: מחסור בחול מסביב למתקני משחקים, או כמות לא מספקת של חול במתקנים.

7. בבדיקה שנערכה היה חסר אישור בתוקף המעיד על בדיקה חוזרת לתקינות מערכת החשמל בבית ספר תיכון ובארבעה גני הילדים שנכללו במדגם.

עד מועד סיום הביקורת, לא נודע לביקורת על עריכת בדיקה חוזרת הן בגני הילדים שיש בהם ליקויים במערכת החשמל והן בבית ספר תיכון.

8. בבדיקה פיזית שנערכה בבית הספר יסודי ג' בחודש מאי 2015, נתגלה כי התוקף של מטפי כיבוי האש פג בחודש פברואר 2015. תגובת הקב"ט הייתה: "נערך תרגיל בטיחות, ומהסיבה הזו הוחלפו מטפי כיבוי האש במהלך שנת הלימודים."

בבדיקה שנערכה, לשבעה גני ילדים שבמדגם נמצא אישור תקינות מטפי כיבוי האש, כאשר בשני גני הילדים הנוספים לא נמצאו אישורים כאמור.

9. בהסתמך על האישורים על יציבות המבנה / המבנים שנמסרו לביקורת, נמצא אישור יציבות מבנים רק בנוגע לשני בתי ספר (בית ספר יסודי ג' ובית ספר יסודי חדשני) שנכללו במדגם. הבדיקה ליציבות המבנים נערכה בשבוע האחרון בחודש אוגוסט 2012, שהינה רלבנטית.

בכל גני הילדים, לא נמצאו אישורים על יציבות מבנים בתיק המוסדי.

בחודש אוגוסט 2015 דווח על ביצוע בדיקת מהנדס קונסטרוקטור למבני מוסדות החינוך, לקראת פתיחת שנת הלימודים תשע"ו. בהמשך, בחודש אפריל 2016 נערך מבדק בטיחות על-ידי קב"ט מוסדות חינוך, בו רוכזו ליקויים שיש לתקן אותם.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

10. מרשימת מוסדות החינוך שבמדגם, נמצאה קומה תת קרקעית (מרתף) בבית ספר חטיבת ביניים ובבית יסודי ב' (בנין דרומי) בלבד. אמנם, לא בוצעה בדיקה לצורך מתן אישור לפני פתיחת שנת הלימודים.

מפגע בטיחות במסודות החינוך שנתגלו בבדיקה פיזית –

1. במסגרת סיור ביקורת בנושא מקלטים במוסדות החינוך ובדיקה פיזית בנושא הבטחת תנאי הבטיחות במוסדות החינוך, עלה כי קיימים מספר מפגעים וליקויים, שרובם הועלו במבדקים של קב"ט מוסדות החינוך וממונה הבטיחות.
2. הבדיקה העלתה כי קיימת בעיית עומס חשמל במיוחד בעונת החורף במספר מוסדות חינוך שנכללו במדגם אשר ידועה למועצה ולא טופלה עד למועד הביקורת. אך למועד עריכת הדוח, המועצה ערכה מכרזים לביצוע העבודות הנדרשות.
- נתגלו תאורה, כבלים וחוטי חשמל חשופים ושאינם מוגנים במוסדות החינוך. נוסף על כך, במרבית גני הילדים נתגלה כי התאורה חשופה ואינה מוגנת, אף נמצאת בהישג יד של התלמידים.
- הביקורת המליצה לטפל במערכת החשמל במוסדות החינוך במסגרת שיפוצי קיץ, בהתאם לתוכנית חשמל כוללת המתבססת על סטאטוס תשתית ומערכת החשמל הקיימת על כל מרכביה, התקלות והבעיות והטיפול הנדרש בהן, ולבסוף מה תוקן או בוצע ומה מתוכנן להתבצע.
3. הבדיקה העלתה כי ישנם סדקים בקירות בחלק מבתי ספר שנכללו במדגם, שלא טופלו. לצד זה, לא הוצג אישור קונסטרוקטור לענין יציבות הקיר או אותו חלק במבנה חרף הסדקים שנתגלו.
- יתרה מזו, נתגלו שקיעות בריצוף בשני בתי ספר שנכללו במדגם.
4. הבדיקה העלתה כי קיימות נזילות מים במספר מוסדות חינוך שנכללו במדגם. במועד עריכת דוח זה, דווח על ביצוע עבודות איטום לטיפול בנזילת המים בשני מבנים בהם נתגלתה בעיה כאמור.
5. נתגלתה בעיית עומס תחבורה, העדר מקומות חניה מוסדרים ומקומות להעמדת רכבים בקירבת מוסדות חינוך.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

6. בבדיקה עלה כי לקדם את הנגשת בית הספר, ביצוע סידורי הגישה/ההגעה לבית הספר כולל תחנת ההיסעים מאושרת והנגשתה גם לאוכלוסיית בעלי הצרכים המיוחדים, הצבת תמרורי אזהרה וסימון כביש לרבות מדרכות. לדוגמה: בית ספר חדשני, בית ספר תיכון למדעים ולמנהיגות, בית ספר חטיבת הביניים/ בית-ספר יסודי ב'.

7. נתגלו מספר פערים וליקויי בטיחות שונים במוסדות החינוך – בעיקר ציוד וריהוט לא תקין, צמחיה דוקרנית, ידיות שבורות של דלתות וחלונות.

סיכום עיקר הממצאים :

1. ישנו מספר לא מובטל של מוסדות חינוך שפועלים באופן סדיר ללא הימצאות כל אישורי הבטיחות הרלבנטיים להפעלת המוסד החינוכי.

יחד עם זאת, החל משנת הלימודים תשע"ד ובפרט בשנת הלימודים תשע"ה **חל שיפור** בבדיקות שנערכו וקידם קב"ט מוסדות החינוך, אמנם חלק מבדיקות אלו היו אמורות להתנהל לפני פתיחת שנת הלימודים.

2. מרבית מוסדות החינוך הופעלו בהסתמך על אישור אחד או שניים בלבד, בעיקר אישור תקינות מערכת החשמל או/ו אישור תקינות מערכת כיבוי אש.

- נמצא אישור תקינות מערכת החשמל בבתי הספר היסודיים ובחטיבת ביניים, אך בבית ספר תיכון למנהיגות לא נמצא אישור בתוקף.
- נמצא אישור תקינות מערכת כיבוי האש בכל בתי הספר היסודיים והעל יסודיים שנבדקו.
- שניים מבתי הספר שנבדקו נמצא ברשותם אישור על יציבות המבנים, כאשר 2 אחרים פעלו ללא אישור. יש לציין שבבית ספר מדעים ומנהיגות הושלמה בניית שני מבנים חדשים לאחר מתן האישור בחודש אוגוסט 2010.

3. בדיקת תקינות מתקני המשחקים שהתקיימה לקראת פתיחת שנת הלימודים תשע"ה. בהתאם לסיכום שהפיץ קב"ט מוסדות החינוך בחודש ספטמבר 2014 עולה כי במרבית גני הילדים ישנם ליקויים, בעיקר מחסור בחול במתקנים, ולכן עלתה הדרישה של הכנסת חול באופן מיידי ואיסור השימוש במתקנים שלא ניתן אישור לגביהם עד לתיקונם.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

4. בכל גני הילדים, המקלטים משמשים מעין מחסן, הם מכילים חומרים דליקים ואינם כשרים לשימוש בעת חירום.

5. במועד הביקורת לא היה ריכוז נתונים ממוחשב בכל הנוגע לנושאי בטיחות במוסדות החינוך ואין אפשרות למעקב ולבקרה יעילים.

המלצות :

יש לנקוט בצעדים שיפורטו להלן להבטחת תנאי הבטיחות במוסדות החינוך.

1. תכנית עבודה שנתית בהתבסס על סקר שנתי וערכת מבדקי בטיחות :

1.1 **מומלץ** בפני ממונה הבטיחות במוסדות החינוך להכין תכנית עבודה שנתית למועצה המקומית בנושא הבטיחות במוסדות החינוך, רצוי אף תוכנית עבודה לכל מוסד חינוכי.

כאשר תכנית העבודה השנתית נגזרת מחוברת ההנחיות להכנת תכנית עבודה שנתית שהוצאה על-ידי משרד החינוך. התכנית תכלול מרכיבים של תכנון מול ביצוע; תיק בטיחות מוסדות החינוך כולל אישורי בטיחות; פעולות שוטפות הקשורות למערך הבטיחות, כגון : בדיקת מקלטים ומרחבים מוגנים, סקר תקינות מערכות כיבוי האש, תקינות ציוד עזרה ראשונה וכיו"ב.

האמור לעיל ייעשה בהתאמה למוסד החינוכי ולהוראות הדין.

1.2 הביקורת **ממליצה** לגבש תכנית ותקציב שנתי לתחזוקה ולטיפול בליקויים במערכות החשמל במוסדות החינוך, בליווי ובאחריות מהנדס חשמל מוסמך או מהנדס מטעם המועצה.

1.3 לבצע בדיקות תקופתיות, לקיים תחזוקה שוטפת ותחזוקה מונעת, ובנוסף לערוך מבדקים תקופתיים. לשם כך, יש להעמיד לרשות מחלקת התחזוקה והתפעול במועצה את הכלים ואת האמצעים הדרושים על מנת לטפל ולצמצם את המפגעים והפערים במוסדות החינוך.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2. ביצוע בדיקות שנתיות או תקופתיות בהתאם להנחיות משרד החינוך :

2.1 לערוך מבדקי בטיחות שנתיים ותקופתיים כמתחייב בד"ן; בהתאם למבדקים אלה, לתקן את הליקויים תוך פרק זמן קצר שייקבע במסגרת תכנית עבודה לפי רמת מסוכנות ועל פי סדר קדימות; ולהביא לתיקון ממצאי הבדיקה וסיום הפעולות המתקנות עד 10 ימים לכל המאוחר (טרם פתיחת שנת הלימודים או לפני קיום לימודים).

2.2 לקיים סיקורי קונסטרוקציה ובטיחות למתקנים ולציוד ספורט במבנים בהם מתקיימת פעילות חינוכית - טיפולית - תרבותית, אחת לרבעון או אחת לשנה לכל הפחות; למנוע כל שימוש במתקן או מבנה המסכן את התלמידים ואת הציבור, ואינו מתאים לייעוד זה.

במקביל, לפעול לתיקון ממצאי הבדיקה על פי לוח זמנים מוגדר וצפוף שייקבע, עד רמה תקינה ונאותה .

2.3 לתחזק את המרחבים המוגנים בשוטף, ברמה ראויה ותקינה. לערוך בדיקות שנתיות לתקינות המקלטים/המרחבים המוגנים במוסדות החינוך, להקצות משאבים מתאימים במסגרת תקציב הג"א, ולתקן את הממצאים שיתגלו על-פי לוח זמנים מוגדר ותוך פרק זמן קצר ככל הניתן.

לקיים בקרה חודשית או דו-חודשית לשימוש הנעשה במרחבים המוגנים.

2.4 ליזום בדיקה שנתית לתקינות מערך כיבוי אש, מערכת אינסטלציה וסניטרית, לתנאים התברואתיים במוסדות הציבור ובמתקנים העירוניים לרבות מוסדות החינוך והרווחה, תנאי הבטיחות וביטחון במתקני עירוניים ובמקומות התקהלות בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל משרד החינוך.

על גורמי האכיפה והיחידות הרלבנטיות במועצה המקומית לקיים מעקב אחר תיקון הליקויים וסגירת הפערים שנתגלו, על-פי לוח זמנים מוגדר.

לכן על המועצה המקומית לאייש משרת תובע עירוני או להסמיך את היועץ המשפטי ; כמו-כן יש לאייש משרות מפקחים עירוניים כשירים לכך .

2.5 לבדוק את מידת התאמת המבנים פונקציונאלית שהיא מפעילה, בין בבעלותה ובין בשכירות (כגון, גני ילדים שכורים), מדי שנה או לפני השכרת המבנה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2.6 לקיים את כללי הבטיחות בתעבורה על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך והוראות הדין הרלבנטיות. כגון: שילוט ותמרורי אזהרה על הכביש שמיידיעים בדבר המצאות תלמידים בקרבת הכביש ותחנות היסעים; דרכי גישה וכניסה בטוחה ומוגנת למוסדות החינוך.

כמו כן, להסדיר דרכי הנגשה לאוכלוסיית בעלי הצרכים המיוחדים.

3. הגדרת נהלים ומדיניות פנימיים :

באחריות מחלקת החינוך/רשות החינוך המקומית.

3.1 לקבוע נוהל פרטני כתוב של סדרי הטיפול והמעקב אחר תיקון ליקויים / מפגעי בטיחות שנמצאו במוסדות החינוך במסגרת מבדקי הבטיחות שנערכו, קביעת סדרי עדיפויות לטיפול כולל לוח זמנים ודיווחים בפורמט אחיד.

3.2 מומלץ שמנהלי מוסדות החינוך ינהלו ויגבשו מדיניות כתובה בנושא הבטיחות במוסדות החינוך להבטחת הבטיחות והגיהות, כנדרש בחוזר מנכ"ל משרד החינוך.

3.3 לקבוע מדיניות ותכנית אב כוללת לניהול הבטיחות בתחום המועצה המקומית; לקיים דיון במסמך שמתווה את המדיניות ובתכנית המוצעת ולאשר אותם בישיבות המועצה המקומית ובוועדותיה הרלבנטיות; לקבוע לוח זמנים ליישומן; לקיים בקרה אחר ביצוען; ולעדכן את התכנית בהתאם למבדק וסיקור שנתיים שייערכו.

3.4 לדעת הביקורת, על אגף החינוך מוטלת החובה לוודא שבכל מוסדות החינוך קיים תיק מסודר של נהלים וחוזרים של משרד החינוך ו/או אגף החינוך בנושא הבטיחות, וכי אכן פועלים על פי הנחיות אלה.

4. ריכוז אישורי הבטיחות הרלבנטיים :

4.1 מומלץ להכין תיק בטיחות לכל מוסדות החינוך שכולל את אישורי הבטיחות הרלבנטיים על-פי ההנחיות העדכניות בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך. כמו-כן, לשמור את האישורים וההיתרים במידת האפשר בשני עותקים, עותק מודפס ועותק ממוחשב.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

4.2 להקפיד בעתיד על קבלת וריכוז האישורים הנדרשים לפי הנחיות משרד החינוך לפני פתיחת שנת לימודים במוסדות החינוך באופן סדיר, בכל אחד ממוסדות החינוך המופעלים בתחום המועצה.

5. מחשוב וריכוז מידע :

5.1 הביקורת **ממליצה** על הפעלת מערכת ממוחשבת מתאימה שתימצא בידי כל הגורמים שיש להם נגיעה לנושא, (כלומר אלה שמקבלים את התלונות ו/או הממצאים, ואלה שמטפלים בתיקון והסרת הליקויים), שתאפשר ריכוז מידע ומעקב אחר כל הפעילויות בנושאי בטיחות, הן בחתך מוסדי והן בחתך נושאי, לפי תחומי הטיפול השונים.

5.2 כמזכר **מומלץ**, שבסיום הטיפול במפגע יצוין מועד הטיפול, הגורם שיטפל בליקוי וינהל סטאטוס הטיפול במפגע על-ידי הגורמים המטפלים בתיקון המפגעים הבטיחותיים, כולל לוח זמנים משוער לביצוע.

השימוש בתהליכי המחשוב הנדרשים יאפשר ייעול משמעותי של תהליכי העבודה, זירוז תהליכים ובקרת תקינות.

5.3 **מומלץ** שהגורם/הגוף אשר מרכז את המידע בדבר מפגעי הבטיחות הקיימים, ימקד אותם באופן שיטתי ופר שנה, דבר אשר יסייע לקבל תמונת מצב כוללת, מהם מפגעי הבטיחות אשר טופלו, יעלה את סדרי התקדמות הטיפול במפגעי הבטיחות אשר נמצאים בטיפול, וכן יאפשר לקיים מעקב אחר סטאטוס הטיפול בהם.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות שנבחרו מביקורת פיזית בשטח במחצית הראשונה לשנת 2015

לפי מוסד חינוכי

בית ספר יסודי ג'

מפגע תברואתי: אין נקודות ניקוז.

סדק במבנה המעלית

בית ספר יסודי חדשני

פתחי האוויר במקלט חסומים,
והמקלט משמש ככיתה לימוד.

סדקים במבנה הפנימי של בית הספר

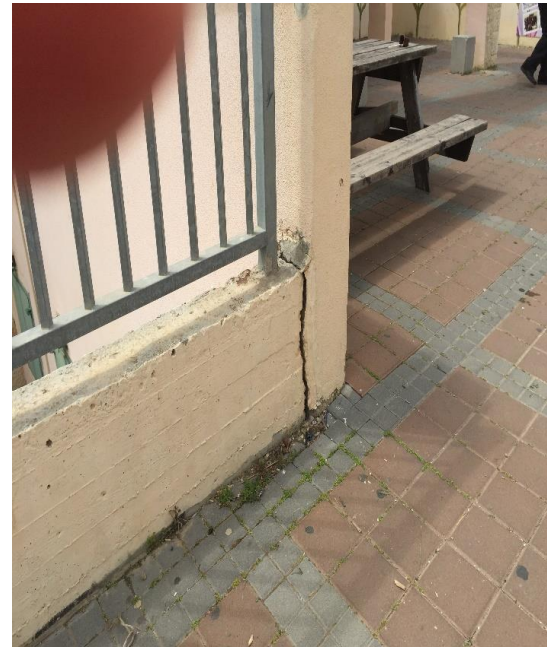
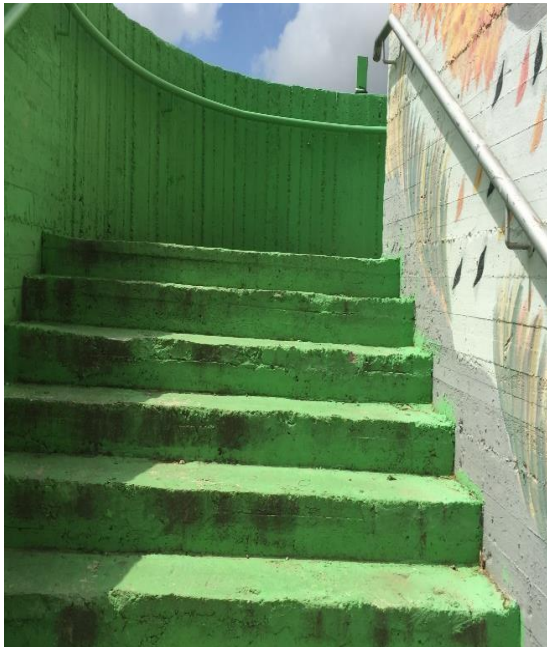
المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

בית ספר חטיבת ביניים

סדקים לאורך כל הקיר במבנה הפנימי של ה"ס" . תזוזה של קיר ממקומו כ-10 ס"מ .

בית ספר מדעים ומנהיגות

מבנה המדרגות לא הושלם,
דבר אשר מסכן את התלמידים.

סדק בקיר שיצר תזוזה

المجلس المحلي دالية الكرمل
 המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תמונות נבחרות מגני הילדים

סדקים במבנה (גן אל ורוד)

מדרגות לא שלמות ולא מרוצפות אשר מסכנות את הילדים השוהים בגן.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

רטיבות בתקרה (גן אלספסאף).

מקלט משמש כמחסן, פתחי האוויר נעולים. (גן אלדואלי)

المجلس المحلي دالية الكرمل המועצה המקומית דאלית אל כרמל

כלי התאורה חשופים אינם מכוסים. (גן אלדואלי)

סדק בקיר החיצוני, סמוך לכניסת הגן. (בוסתן אל לוז)

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

תגובת ממונה שירות חירום וקב"ט מוסדות החינוך לדוח הביקורת בנושא אישורי בטיחות במוסדות החינוך – בתי הספר וגני הילדים :

1. המועצה נערכה לפתיחת שנת הלימודים תשע"ז, והעבירה דיווח למנהל הבטיחות במשרד החינוך מחוז חיפה בתחילת חודש אוגוסט 2016.
 2. קיים אישור בטיחות לכל מוסדות החינוך כולל מעדונית חינוכית והיחידה לקידום נוער.
 3. כל המוסדות כשירים מלבד גן ילדים אחד שהיו בו בעיות חשמל וקרינה. באשר למתחם הישן בבית ספר יסודי א' נסגר, מלבד שימוש בשתי כיתות.
 4. נערכו מבדקים בבתי הספר ובגני הילדים : מבדק בטיחות, מבדק בודק חשמל, מבדק תברואה והדברה, מבדק מערכת החשמל, מבדק מהנדס קונסטרוקטור, מבדק כיבוי אש ומבדק קרינה.
- נוסף על כך, נערך מבדק מתקני משחקים בגני ילדים ובבתי ספר יסודי אחד שיש בו מתקן משחק.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

2.3 ניהול ועדת בטיחות בית ספרית –

בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד החינוך בנושא ניהול שגרת הבטיחות בבית הספר, תשע"ד 7(ג) 5.1-54, נקבע כי במוסד חינוך תוקם ועדת בטיחות בית ספרית, שעיקר תפקידה הינו :

- הכרה וריכוז של אירועי הבטיחות בבית הספר ומתן המלצות להמשך הטיפול;
- המלצה למנהל בית הספר על פעולות לשיפור הבטיחות בבית הספר;
- ייזום הסברה והדרכה להתנהגות בטוחה של תלמידים במוסד החינוכי ומחוצה לו;
- הפעלת תכנית העבודה לביטחון, לבטיחות ולהיערכות לחירום.

במהלך הביקורת, בסוף חודש ספטמבר 2015 הפיץ קב"ט המועצה **חוזר/הנחיות למנהלי בתי הספר ולרכזי הביטחון בעניין וועדת הבטיחות וחשיבותה** לאחר סיום ביצוע המבדקים בשטח.

הביקורת **תעיר** כי חשוב לקיים מעקב אחר יישום הנחייה זו.

סיכום ומסקנות:

1. ניכר חוסר הכירות ואי יישום הנחיות חוזר מנכ"ל משרד החינוך, הן ברמה המהותית והן ברמה הפרוצדוראלית בבתי הספר.
2. אין מודל עבודה אחיד וסדיר בגני הילדים. אמנם אין הנחייה מחייבת להקמת והפעלת ועדת בטיחות, אבל אם היה מודל כזה, זה יכול להקל על מנהלת גן הילדים האחראית ולסייע בידה לקיים מעקב אחר נושאי הבטיחות באופן יעיל.
3. רוב מנהלי בתי הספר לא מודעים לאחריות המוטלת עליהם להקמת וועדת בטיחות בית ספרית, על פי האמור בחוזר מיוחד של מנכ"ל משרד החינוך.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

4. לא נמצאו פרוטוקולים כתובים בנושא הבטיחות. מלבד בבית ספר אחד מתוך הארבעה שנכללו במדגם.
5. בגני הילדים לא מופעלת ועדת בטיחות, מאחר ואין חובה להפעיל ועדת בטיחות בקדם יסודי. הטיפול בנושא הבטיחות נעשה באמצעות מנהל/ת גן הילדים מול הקב"ט מוסדות החינוך והמועצה המקומית. פעולות אלו לא נשמרות בתיק הבטיחות במוסד החינוכי ברוב הגנים שנבדקו.
6. אין מערכת מחשוב לצורך רישום ודיווח על מפגעי בטיחות, טיפול ומעקב יעילים.

מסקנה כללית:

חוסר הכירות להוראה המחייבת את הקמת והפעלת וועדת בטיחות בית-ספרית. ניכר היה לראות שישנו בלבול בהגדרת וועדת הביטחון לעומת וועדת הבטיחות. חשוב להדגיש, שיש אחריות לקב"ט מוסדות החינוך בהורדת התכנים וההנחיות הנוגעות לוועדת הבטיחות למנהלי מוסדות החינוך. כמו כן, מוטלת החובה והאחריות על מנהלי מוסדות החינוך להתעדכן מעת לעת בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך והנחיות חדשות.

המלצות :

1. הביקורת **ממליצה** בפני מנהלי בתי הספר להקים ולהפעיל ועדת בטיחות בית ספרית בהתאם להנחיות משרד החינוך.
- מומלץ בפני מחלקת החינוך ובפרט קב"ט מוסדות החינוך וממונה על הבטיחות במוסדות החינוך לבדוק קיום ויישום הנחיה זו.
2. הביקורת **ממליצה** להכין רשימה שמית של האחראים על הבטיחות בכל מוסד חינוך, על מנת להקל על אופן יצירת הקשר של המועצה אל מול האחראים בכל מוסדות החינוך וההפך.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

3. מביקורת שנערכה במוסדות החינוך עולה כי מנהלי מוסדות החינוך פונים למספר גורמים במועצה (מחלקת חינוך, קב"ט מוסדות החינוך, מחלקת הנדסה ואף פנייה ישירה לראש המועצה) בנוגע מפגעים בטיחותיים או פניות אחרות בנושא בטיחות וגיהות. פניות אלה לרוב לא נענות מכיוון שהן מגיעות לגורם הלא אחראי/מטפל.

בשל כך, הביקורת **ממליצה** כי הממונה על הבטיחות במוסדות החינוך (שהוא גם קב"ט מוסדות החינוך) ישמש ככתובת לפניות מנהלי בתי הספר/הגנים ו/או המורים המשמשים כממוני בטיחות בבית הספר בדבר ליקויי בטיחות המתגלים והמדווחים בבית ספרם. בכך הוא ירכז את נושאי הטיפול במפגעי הבטיחות, הן מול הגורמים המדווחים (בתי הספר/גני הילדים) והן מול הגורמים המטפלים (מחלקות המועצה המקצועיות), וינתב אותם לגורם האחראי בהתאם לסוג הפנייה.

4. הביקורת **ממליצה** לקיים הדרכות והשתלמויות לעובדי מוסדות החינוך בנושא בטיחות בהתאם לחוזר להוראות משרד החינוך.

5. **מומלץ** להקים ולהפעיל וועדת בטיחות בגני הילדים בשל חשיבותה. גם כשהדבר לא חובה.

المجلس المحلي دالية الكرمل
המועצה המקומית דאלית אל כרמל

הערות ראש המועצה המקומית – מר רפיק חלבי לפרק 2 דלעיל :

"תודה על העבודה המקצועית והטובה.

מאמץ את המסקנות של המבקרת ואדאג לקיים דיונות ולהקים גופים אשר יפעלו לשפר את המצב על פי ההנחיות של דרג הביטחון ובהתאם למדיניות הביטחון במדינה

סומך את ידי על תשובות והמלצות ממונה הביטחון במועצה המקומית מר נסר נסר אלדין .

כאן המקום לציין כי אגף הביטחון שלנו נחשב למשובח ולמקצועי וזוכה להרבה מחמאות מכול הדרגים האחראיים.

בשנתיים האחרונות נעשו הרבה שיפורים במערך הביטחון ותוקנו ליקויים רבים."